

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ**
UNIVERSITY OF PATRAS

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

(πρώην Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής – Μεσολόγγι)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΑΚΑΛΥΠΤΗ ΕΠΙΤΑΓΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ

ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΑΜ: 18349

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:

ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΝΙΚΗ

ΠΑΤΡΑ 2020

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	3
Εισαγωγή.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : Η έννοια του αξιογράφου.....	5
1.1 Χαρακτηριστικά αξιογράφου.....	5
1.2 Οικονομική και νομική σημασία του αξιογράφου.....	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : Η έννοια της επιταγής.....	18
2.1 Τα χαρακτηριστικά της επιταγής.....	19
2.2 Οι κατηγορίες των επιταγών και οι διαφορές τους.....	20
2.3 Ιστορική εξέλιξη της επιταγής.....	26
2.4 Οικονομική σημασία της επιταγής.....	28
2.5 Νομικά χαρακτηριστικά.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο :Οι συνέπειες της ακάλυπτης επιταγής.....	33
3.1 Η ακάλυπτη επιταγή.....	33
3.2 Νομικές συνέπειες από την χρήση ακάλυπτων επιταγών.....	35
3.3 Οι συνέπειες για την Ελληνική οικονομία.....	36
3.4 Τα μέτρα του κράτους για την οικονομία.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο :Δικαστικές αποφάσεις και στατιστικά ακάλυπτων επιταγών.....	40
4.1 Προβλήματα που προκύπτουν από τις ακάλυπτες επιταγές.....	40
4.2 Πως επιλύονται τα προβλήματα στα δικαστήρια.....	46
4.3 Τι είναι το σύστημα Τειρεσίας.....	48
4.4 Τα στατιστικά του Τειρεσία για το τρέχον έτος.....	50
4.5 Παρουσίαση δικαστικών αποφάσεων για ακάλυπτες επιταγές.....	52
Επίλογος.....	55
Βιβλιογραφικές πηγές.....	57

Πρόλογος

Το θέμα το οποίο θα αναλύσουμε στην παρούσα πτυχιακή είναι αυτό των ακάλυπτων επιταγών. Αναφερόμαστε δηλαδή σε ένα πρόβλημα πολυπαραγοντικό και ακανθώδες όπως θα δούμε το οποίο απασχολεί συχνά την Ελληνική κοινωνία. Αποτελεί δηλαδή ένα σύνηθες κοινωνικό φαινόμενο προκειμένου τα άτομα για δικούς τους σκοπούς να προχωρούν σε έκδοση επιταγών για τις οποίες δεν υπάρχουν τα απαραίτητα χρήματα όταν τίθενται προς εξαργύρωση. Η επιλογή του θέματος έγινε για να δούμε το πως λειτουργεί μια ακάλυπτη επιταγή στην αγορά, τα χαρακτηριστικά της, πως ξεκίνησε, ποιες ποινές επισύρει, αλλά και το πως αντιμετωπίζεται αυτό το φαινόμενο στην σύγχρονη εποχή. Γίνεται έτσι κατανοητό ότι έχει μεγάλη σημασία για την έρευνα να παραθέσουμε δικαστικές αποφάσεις για περιπτώσεις ακάλυπτων επιταγών και να δούμε αν τελικά αυτές οι αποφάσεις βοηθούν στον περιορισμό του προβλήματος. Επιπλέον οι ακάλυπτες επιταγές αποτελούν ένα φλέγον ζήτημα για οποιοδήποτε οικονομικό σύστημα και ειδικά για την Ελληνική οικονομία η οποία μετά την οικονομική κρίση συρρικνώθηκε και προσπαθώντας πλέον να ανακάμψει χρειάζεται να απαλλαγεί από τέτοιου είδους φαινόμενα που αποτελούν τροχοπέδη.

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία όπως αναφέραμε στον πρόλογο θα επικεντρωθεί στο πρόβλημα των ακάλυπτων επιταγών και στις νομικές του συνέπειες. Έτσι στο πρώτο κεφάλαιο θα αναφερθούμε στον ρόλο του αξιογράφου το οποίο ουσιαστικά ενσωματώνει μια αξία ή ένα δικαίωμα. Θα δούμε το πως ένα αξιόγραφο επιτάχυνε κάποιες οικονομικές διαδικασίες χωρίς να χρειάζεται η άμεση ανταλλαγή χρηματικών ποσών και χωρίς να περιορίζεται από την γεωγραφική τοποθεσία.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα μιλήσουμε για την επιταγή σε ένα γενικό πλαίσιο. Θα παρατεθούν τα χαρακτηριστικά της επιταγής και θα πραγματοποιηθεί ένας διαχωρισμός μεταξύ των

επιταγών με βάση τα χαρακτηριστικά τους. Έχει μεγάλη σημασία να γίνει κατανοητό το ότι υπάρχουν επιταγές που έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομία, αλλά και πολλές άλλες που συμβάλλουν στην ανάπτυξή της. Επιπλέον θα παρατεθούν ιστορικά στοιχεία για το πως ξεκίνησαν οι επιταγές και το πως συνέβαλλαν στην οικονομία και κάποια νομικά τους χαρακτηριστικά σήμερα.

Το τρίτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο εξ' ολοκλήρου στο κύριο θέμα μας, αυτό των ακάλυπτων επιταγών. Θα μελετήσουμε σε βάθος τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν και γιατί υπάρχουν άτομα που ωφελούνται από αυτές. Μεγάλη σημασία έχει να δούμε τις ποινικές συνέπειες που έχουν οι επιχειρήσεις από την έκδοσή τους, αλλά και γιατί αυτές οι συνέπειες, που αποφασίζονται από το κράτος, είναι πολύ σημαντικές προκειμένου να μην εκτροχιαστεί η οικονομία από την αλόγιστη έκδοση τέτοιων επιταγών.

Το τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο αναφέρεται σε δυο θέματα. Αυτό των δικαστικών αποφάσεων για τις ακάλυπτες επιταγές και σε αυτό της μελέτης του συστήματος Τειρεσίας. Οι δικαστικές αποφάσεις αναφέρονται σε πρόσφατα περιστατικά, ώστε να υπάρχει μια καθαρή εικόνα για την αναχαιτίση του προβλήματος των ακάλυπτων επιταγών σήμερα. Το σύστημα Τειρεσίας έχει μεγάλη σημασία για την οικονομία καθώς θα μιλήσουμε για ένα σύστημα που συγκεντρώνει τις υποσχέσεις που έχουν αθετηθεί, προκειμένου να μην μπορούν να μπορεί να γίνει ένας διαχωρισμός των υγιών επιχειρήσεων που είναι τυπικές στις υποχρεώσεις τους και αυτών που βρίσκονται 'στο κόκκινο' λόγω συσσωρευμένων υποχρεώσεων. Αξίζει να τονιστεί ότι μέσω της παράθεσης των πιο πρόσφατων στατιστικών στοιχείων του Τειρεσία θα γίνει εξαγωγή συμπερασμάτων για το πόσο μεγάλο είναι το πρόβλημα αθέτησης υποχρεώσεων που προκύπτει από την έκδοση ακάλυπτων επιταγών στην σύγχρονη Ελληνική κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Η έννοια του αξιογράφου

Η έννοια του αξιόγραφου αναφέρεται σε διάφορα νομοθετικά κείμενα, δεν υπάρχει ορισμός του στον νόμο. Και αυτό είναι εύλογο, διότι ο όρος αξιόγραφο δεν έχει πάντοτε την ίδια σημασία. Παλαιότερα υπήρχε διεθνώς έντονη αμφισβήτηση ως προς τον ορισμό του αξιογράφου. Πάντως, η διάπλαση από την επιστήμη ενιαίου ορισμού για όλα τα αξιόγραφα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους υπάρχοντες τύπους εγγράφων με στοιχεία αξιογράφου στην έννομη τάξη της συγκεκριμένης πολιτείας (Ρόκας, 2019). Για το ελληνικό δίκαιο σκόπιμη είναι η διάκριση μεταξύ αξιογράφου υπό την ευρεία έννοια και υπό την στενή έννοια. Αξιόγραφο υπό ευρεία έννοια είναι το έγγραφο, με το οποίο συνδέεται ένα δικαίωμα κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η κατοχή του εγγράφου να είναι απαραίτητη για την άσκηση του δικαιώματος. Εντούτοις στο ελληνικό δίκαιο τα περισσότερα και σημαντικότερα αξιόγραφα είναι αξιόγραφα υπό την στενή έννοια, έγγραφα δηλαδή για τα οποία η κατοχή του εγγράφου είναι απαραίτητη όχι μόνο για την ενάσκηση αλλά και για την μεταβίβαση του δικαιώματος.

1.1 Χαρακτηριστικά αξιογράφου

1. Έγγραφο

Στην σύγχρονη οικονομική ζωή η απόδειξη, η σύσταση ή η μεταβίβαση δικαιώματος συνδέεται με την ύπαρξη του εγγράφου. Ποια ή ποιες λειτουργίες εκπληρώνει ένα έγγραφο σε σχέση με το δικαίωμα εξαρτάται από την αποστολή την οποία καλείται να επιτελέσει το συγκεκριμένο έγγραφο στις συναλλαγές. Σχετικά γίνεται διάκριση μεταξύ εγγράφων αποδεικτικών, συστατικών, νομιμοποιητικών και αξιογράφων. Σκοπός των αποδεικτικών εγγράφων είναι απλώς η διευκόλυνση της απόδειξης του δικαιώματος, στο οποίο αναφέρεται το έγγραφο. Η μη σύνταξη εγγράφου δεν επηρεάζει ούτε την γένεση ούτε την μεταβίβαση του δικαιώματος αλλά απλώς δυσχεραίνει την απόδειξη του. Για την άσκηση του δικαιώματος δεν είναι απαραίτητη η κατοχή ή προσκόμιση του εγγράφου.

Επίσης τα συστατικά έγγραφα είναι και αυτά αποδεικτικά δικαιώματος κυρίως όμως η σύνταξη τους είναι προϋπόθεση για την γένεση του δικαιώματος. Συστατικός τύπος απαιτείται για παράδειγμα για τις εμπράγματα συμβάσεις σε ακίνητα, τη σύμβαση

εγγυήσεως, την σύνταξη διαθήκης. Αν και στα συστατικά έγγραφα ο σύνδεσμος εγγράφου και δικαιώματος είναι στενότερος από ότι στα αποδεικτικά, η σύνδεση αυτή δεν φτάνει μέχρι του σημείου, ώστε η κατοχή ή η ύπαρξη του εγγράφου να είναι προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος.

Συνεχίζοντας με τα έγγραφα νομιμοποίησης ο σύνδεσμος του εγγράφου με το δικαίωμα είναι ακόμα πιο στενός, διότι για να απαλλαγεί ο οφειλέτης θα πρέπει βασικά να καταβάλει στον κομιστή του εγγράφου. Η καταβολή αρκεί να γίνει στον τυπικά νομιμοποιούμενο κομιστή, τον κομιστή δηλαδή που νομιμοποιείται βάσει μόνο του περιεχομένου ή ακόμα και μόνο το γεγονός του εγγράφου. Αντίθετα, ο οφειλέτης δεν είναι υποχρεωμένος να ελέγξει και την ουσιαστική νομιμοποίηση, να ελέγξει δηλαδή αν ο κάτοχος του εγγράφου είναι ο πραγματικός δικαιούχος (Τριανταφυλλάκης, 2008). Αντίθετα, επειδή τα έγγραφα νομιμοποίησης δεν προορίζονται για να κυκλοφορούν, να αλλάζουν δηλαδή δικαιούχους, δεν υπάρχει ανάγκη προστασίας του κομιστή. Έτσι, ο κομιστής δεν έχει αντίστοιχη αξίωση κατά του οφειλέτη να του καταβάλει με μόνη την επίδειξη του εγγράφου. Ο οφειλέτης έχει δικαίωμα, όχι και υποχρέωση να καταβάλει. Αν έχει δικαιολογημένες αμφιβολίες ως προς το αν ο κομιστής είναι πράγματι δικαιούχος, μπορεί να αρνηθεί να εκπληρώσει, οπότε ο κομιστής θα πρέπει πλέον να αποδείξει το δικαίωμα του, για να έχει αξίωση κατά του οφειλέτη για καταβολή.

Πάντως τα έγγραφα νομιμοποίησης δεν είναι τόσο στενά συνδεδεμένα με το δικαίωμα, ώστε να αποκλείεται η ενάσκηση του χωρίς την κατοχή του εγγράφου. Αν ο δικαιούχος δεν είναι σε θέση να εμφανιστεί το έγγραφο, μπορεί, εφόσον αποδεικνύει το δικαίωμα του με άλλο τρόπο, να απαιτήσει εκπλήρωση.

Ειδική κατηγορία εγγράφων νομιμοποίησης είναι τα νομιμοποιητικά σύμβολα, όπως τα δελτία φυλάξεως αποσκευών, τα εισιτήρια δημοσίων θεαμάτων και μεταφορικών μέσων. Τα νομιμοποιητικά σύμβολα διαφέρουν από τα κυρίως έγγραφα νομιμοποίησης ως προς το ότι σε αυτά το αντικείμενο της παροχής ή και ο εκδότης προσδιορίζονται ατελώς ή και καθόλου, κατά κανόνα δε δεν φέρουν την υπογραφή του εκδότη. Είναι πολύ συνηθισμένα στις καθημερινές συναλλαγές, η δε οικονομική τους λειτουργία και ο ακριβής νομικός τους χαρακτήρας δεν είναι ενιαίος για όλα. Συνήθως επιτελούν νομιμοποιητική λειτουργία, άλλοτε όμως έχουν χαρακτήρα αξιόγραφου, είτε ονομαστικού είτε στον κομιστή. Η πιο στενή σύνδεση εγγράφου και δικαιώματος υπάρχει στα αξιόγραφα. Πράγματι, μόνο στα αξιόγραφα το δικαίωμα συνδέεται κατά τέτοιο τρόπο με το έγγραφο, ώστε η κατοχή του εγγράφου να αποτελεί πάντοτε ουσιαστική προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος. Ακόμα και σε περίπτωση απώλειας ή καταστροφής του αξιόγραφου δεν μπορεί να ασκηθεί

το δικαίωμα, έστω και αν ο δικαιούχος αποδεικνύει με άλλον τρόπο το δικαίωμα του. Για να το ασκήσει, θα πρέπει να ακολουθήσει τη διαδικασία προσκλήσεως διαδικασία που δεν υπάρχει στα απλά έγγραφα νομιμοποίησης. Στα αξιόγραφα, για να απαλλαγεί ο οφειλέτης, θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να εκπληρώσει στον κάτοχο του εγγράφου, ενώ συγχρόνως, σε αντίθεση με τα έγγραφα νομιμοποίησης, έχει την υποχρέωση να καταβάλει σε αυτόν. Αντίστοιχα. Ο κομιστής έχει αξίωση κατά του οφειλέτη για εκπλήρωση με μόνη την εμφάνιση ή και την επιστροφή του εγγράφου, χωρίς να είναι υποχρεωμένος να αποδείξει ότι είναι ο πραγματικός δικαιούχος. Ο οφειλέτης μπορεί να αρνηθεί να εκπληρώσει μόνο, εφόσον αποδεικνύει ότι ο κομιστής δεν είναι ο πραγματικός δικαιούχος, αλλιώς φέρει τον κίνδυνο της μη εκπλήρωσης. Στα αξιόγραφα υπάρχει μαχητό τεκμήριο υπέρ του κομιστή ότι είναι δικαιούχος, σε αντίθεση με τα έγγραφα νομιμοποίησης όπου δεν ισχύει αντίστοιχο τεκμήριο. Η λειτουργία αυτή των αξιογράφων δεν ευνοεί μόνο τον οφειλέτη αλλά ιδίως τον κομιστή. Η έννοια του κομιστή δικαιολογείται, διότι προορισμός των αξιογράφων, σε αντίθεση με τα έγγραφα νομιμοποίησης, είναι η απρόσκοπτη κυκλοφορία τους πράγμα που προϋποθέτει δυνατότητα ταχείας και ασφαλούς άσκησης των δικαιωμάτων του εκάστοτε κομιστή.

Το συμπέρασμα από τα παραπάνω είναι ότι η σύνδεση δικαιώματος και εγγράφου έχει διαφορετικά αποτελέσματα, ανάλογα με τον ρόλο που καλείται να παίξει το συγκεκριμένο έγγραφο στις συναλλαγές. Άλλα έγγραφα έχουν αποδεικτική ή συστατική ενέργεια, ενώ άλλα νομιμοποιητική ή αξιογραφική. Δεν πρέπει όμως να νομισθεί ότι το ίδιο το έγγραφο αποκλείεται να επιτελεί περισσότερες από μια λειτουργίες. Έτσι η αποδεικτική λειτουργία δεν υπάρχει μόνο στα αποδεικτικά έγγραφα αλλά και στα συστατικά, στα έγγραφα νομιμοποίησης και στα αξιόγραφα. Ορισμένα πάλι αξιόγραφα, όπως η συναλλαγματική, είναι συστατικά του δικαιώματος, συγχρόνως δε επιτελούν νομιμοποιητική λειτουργία (Ρόκας, 2019).

2.Δικαίωμα

Το αξιόγραφο αποτελεί ουσιαστικά ένα έγγραφο, στο οποίο ενσωματώνεται δικαίωμα είτε ενοχικό είτε εμπράγματο είτε συμμετοχικό. Τα χαρτονομίσματα, παρά τον χαρακτηρισμό τους από τον νόμο ως ανώνυμων χρεογράφων δεν είναι, διότι δεν ενσωματώνουν δικαίωμα η εκπλήρωση του οποίου μπορεί να απαιτηθεί, αλλά αποτελούν νόμιμα μέσα πληρωμής. Το

ίδιο ισχύει, δεν ενσωματώνουν δικαίωμα, τα διάφορα ένσημα. Το ενσωματωμένο δικαίωμα πρέπει να είναι ιδιωτικό περιουσιακό δικαίωμα.

3.Σύνδεση δικαιώματος και εγγράφου

Από τον ορισμό των αξιογράφων που προαναφέρθηκε συνάγεται ότι το βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα των αξιογράφων, το οποίο τα διαφοροποιεί και τα ξεχωρίζει από τα άλλα έγγραφα, είναι η ιδιαίτερη σύνδεση δικαιώματος και εγγράφου. Τα αξιόγραφα χωρίζονται σε διάφορες κατηγορίες ανάλογα με την ιδιότητα τους, τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούνται και σε ποιον απευθύνονται. Τα αξιόγραφα λοιπόν χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

1. Αξιόγραφα στον κομιστή ή ανώνυμα
2. Αξιόγραφα εις διαταγή
3. Ονομαστικά αξιόγραφα
4. Αξιόγραφα δημοσίας πίστεως και άλλοι αξιογραφικοί τίτλοι
5. Φύση ενσωματωμένου δικαιώματος
6. Συστατικά και δηλωτικά αξιόγραφα
7. Αξιόγραφα αιτιώδη και αναιτιώδη

Η περιγραφή και η ανάλυση των κατηγοριών αυτών θα γίνει λεπτομερώς στην ενότητα που ακολουθεί.

1. Αξιόγραφα στον κομιστή ή ανώνυμα

Στα συγκεκριμένα αξιόγραφα δεν αναγράφεται το όνομα του δικαιούχου στο κείμενο του εγγράφου. Μόνο ο δανειστής μπορεί να ασκήσει το ενσωματωμένο δικαίωμα του αξιογράφου. Η συγκεκριμένη κατηγορία γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι κυκλοφορεί ταχύτατα κάτι που συνεπάγεται με μεγαλύτερη εμπορευσιμότητα.

Ο κάτοχος ή κομιστής στην συγκεκριμένη κατηγορία δεν υποχρεούται να αποδείξει ότι είναι και ο πραγματικός δικαιούχος. Από μόνη της η κατοχή του αξιογράφου μπορεί να δημιουργήσει μαχητό τεκμήριο υπέρ του κομιστή ότι είναι και δικαιούχος, ακόμα σε

περιπτώσεις που το έγγραφο είχε κλαπεί ή χαθεί από τον δικαιούχο. Αυτό ωστόσο δεν συνεπάγεται ότι ο κομιστής, που έχει αποκτήσει τη νομή του τίτλου με τρόπο παράνομο, όπως για παράδειγμα με την κλοπή, έχει ουσιαστικό δικαίωμα στο έγγραφο ή στο ενσώματο δικαίωμα. Απλώς, σαν κάτοχος του εγγράφου, μπορεί νόμιμα να απαιτήσει από τον εκδότη, δηλαδή τον οφειλέτη, να εκπληρώσει την υπόσχεση. Σε περίπτωση που ο οφειλέτης αποδείξει ότι δεν είναι πραγματικός δικαιούχος ο κομιστής η απαίτηση παύει να υπάρχει. Ο οφειλέτης προστατεύεται στην περίπτωση που καταβάλει την απαίτηση στον κάτοχο του εγγράφου, αφού βασίζεται στο ότι δεν μπορεί να καταβάλει για δεύτερη φορά. Το ενσωματωμένο δικαίωμα στον κομιστή που έχει το μεταβιβάζεται κατά την μεταβίβαση του εγγράφου. Άρα είναι δυνατή καλόπιστη κτήση του εγγράφου όπως και του ενσωματωμένου δικαιώματος από μη κύριο ακόμα και σε περίπτωση που ο τίτλος είχε απολεσθεί ή κλαπεί (Γιαννοπούλου, 1996).

Οι ιδιότητες που περιεγράφηκαν στο αξιόγραφο στον κομιστή μπορούν να δημιουργήσουν κινδύνους μεταξύ στους συναλλασσόμενους. Γι' αυτό δεν επιτρέπει η έννομη τάξη στην ιδιωτική βούληση τη δημιουργία άλλων αξιογράφων στον κομιστή, πέρα από αυτά που αναγνωρίζει η νομοθεσία.

2. Αξιόγραφα εις διαταγή

Στα αξιόγραφα εις διαταγή, σε αντίθεση με τα αξιόγραφα στον κομιστή, κατονομάζεται ο δικαιούχος. Τα αξιόγραφα σε διαταγή δηλαδή κατονομάζουν τον λήπτη του αναγραφόμενου ποσού. Δικαιούχος μπορεί όμως να είναι όχι μόνο ο κατονομαζόμενος αλλά και πρόσωπο που αυτός θα υποδείξει. Ο οφειλέτης υπόσχεται την παροχή «στον Α» ή «εις διαταγή του», οπότε η παροχή εκπληρώνεται ή στον Α ή στον Β, σε περίπτωση που ο υποδείξει τον Β. Τα αξιόγραφα εις διαταγή μεταβιβάζονται με οπισθογράφιση και παράδοση του τίτλου. Η οπισθογραφημένη είναι ειδική αξιογραφική δήλωση βουλήσεως, συνήθως στο πίσω μέρος του τίτλου, με την οποία ο δικαιούχος δηλώνει ότι η παροχή είναι εκπληρωτέα αντί στον ίδιο σε άλλον. Αυτός που μεταβιβάζει το δικαίωμα του λέγεται οπισθογράφος και αυτός που αποκτά το δικαίωμα υπερού η οπισθογράφιση. Η οπισθογράφιση δεν ισοδυναμεί με εκχώρηση αλλά είναι ειδικός τρόπος μεταβίβασης του δικαίου των αξιογράφων, με τον οποίο, σε συνδυασμό με την παράδοση του τίτλου, μεταβιβάζεται το έγγραφο και το ενσωματωμένο δικαίωμα. Και στα αξιόγραφα της κατηγορίας αυτής επέρχεται εμπραγμάτωση της ενσωματωμένης απαίτησης, πράγμα που εξασφαλίζει την κυκλοφοριακή

ικανότητα του δικαιώματος. Με τον ίδιο τρόπο, δηλαδή, με οπισθογράφιση εις διαταγή του δανειστή και παράδοση, ενεχυριάζεται ο τίτλος και το ενσωματωμένο δικαίωμα (Τριανταφυλλάκης, 2008).

Για την άσκηση του ενσωματωμένου δικαιώματος δεν αρκεί μόνη η κατοχή του εγγράφου για τη νομιμοποίηση του δικαιούχου, όπως στα αξιόγραφα του κομιστή. Ο κομιστής νομιμοποιείται ως δικαιούχος όταν, επιπλέον, στηρίζει το δικαίωμά του στο κείμενο του τίτλου ή εμφανίζεται ως τελευταίος δικαιούχος σε μια αδιάκοπη σειρά οπισθογραφίσεων. Συνεπώς η ενάσκηση του δικαιώματος από αξιόγραφο εις διαταγή είναι δυσχερέστερη απ' ό,τι στα αξιόγραφα στον κομιστή. Αξίζει να αναφερθεί ότι ο τυπικά νομιμοποιούμενος κομιστής δεν γίνεται και ουσιαστικός δικαιούχος. Απλώς ισχύει υπέρ αυτού το μαχητό κριτήριο ότι είναι πραγματικός δικαιούχος, όπως συμβαίνει και στα αξιόγραφα στον κομιστή. Αυτό ισχύει και στα αξιόγραφα εις διαταγή, αν και βάσει άλλων διατάξεων απ' ό,τι στα αξιόγραφα στον κομιστή, προστατεύεται ο καλόπιστος αποκτών και η αρχή του αποβλήτου των ενστάσεων.

Για τους ίδιους λόγους όπως στα αξιόγραφα στον κομιστή ισχύει και εδώ η αρχή του κλειστού αριθμού των αξιογράφων εις διαταγή. Εις διαταγή μπορούν να εκδοθούν μόνο εντολές πληρωμής εμπορών, χρεωστικά ομόλογα εμπορών, συναλλαγματικές, γραμμάτια εις διαταγή, επιταγές, αποθηκόγραφα. Η έκδοση άλλων εγγράφων, που δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο του νόμου, ως αξιογράφων εις διαταγή, δεν τα καθιστά γνήσια εις διαταγή αξιογραφα. Τα έγγραφα αυτά θα είναι είτε ονομαστικά αξιόγραφα είτε έγγραφα νομιμοποίησης είτε απλά αποδεικτικά έγγραφα (Κιάντου-Παμπούκη, 2013).

Υπάρχουν δύο κατηγορίες αξιογράφων εις διαταγή: τα γεννημένα ή αυτοδικαίως εις διαταγή και τα δυνητικά εις διαταγή. Τα πρώτα ορίζονται από τον νόμο εις διαταγή, χωρίς να πρέπει να περιέχουν τη ρήτρα «εις διαταγήν». Γεννημένα εις διαταγή αξιογραφα είναι η συναλλαγματική, το γραμμάτιο εις διαταγή, η υπέρ κατονομαζόμενου προσώπου επιταγή, το αποθετήριο, το ενεχυρόγραφο και το γεωργικό ενεχυρόγραφο. Στα αξιόγραφα αυτά μπορεί εντούτοις ο εκδότης τους άρει την ιδιότητά τους ως αξιόγραφα εις διαταγή, θέτοντας τη ρήτρα «όχι εις διαταγή». Στην περίπτωση αυτή το αξιόγραφο μετατρέπεται σε ονομαστικό και μεταβιβάζεται αποκλειστικά σύμφωνα με τους κανόνες της κοινής εκχώρησης. Σε ορισμένα όμως αξιόγραφα, όπως το αποθετήριο και το ενεχυρόγραφο, ο νόμος αποκλείει την έκδοσή του ως ονομαστικών.

Ωστόσο για να γίνουν δυνητικά εις διαταγή αξιογραφα, αξιόγραφα εις διαταγή, πρέπει να περιέχουν ρήτρα «εις διαταγή». Μόνο αν περιέχεται η ρήτρα αυτή είναι τα αξιόγραφα

οπισθογραφήσιμα, αλλιώς παραμένουν ονομαστικά. Τέτοια αξιόγραφα είναι οι εντολές πληρωμής εμπορών, τα χρεωστικά ομόλογα εμπορών, το ασφαλιστήριο.

Στα αξιόγραφα εις διαταγή μπορεί ο κομιστής να θέσει λευκή οπισθογράφιση, χωρίς δηλαδή να μετονομάζεται ο δικαιούχος. Στην περίπτωση αυτή το αξιόγραφο, χωρίς να γίνεται, επιτελεί λειτουργία αξιογράφου στον κομιστή ως δικαιούχος νομιμοποιείται.

3. Ονομαστικά αξιόγραφα

Στα ονομαστικά αξιόγραφα δικαιούχος είναι το κατονομαζόμενο σ αυτά πρόσωπα. Σε αντίθεση όμως με τα αξιόγραφα εις διαταγή, στα οποία επίσης κατονομάζεται ορισμένο πρόσωπο, ο κατονομαζόμενος σε ονομαστικό αξιόγραφο δεν έχει τη δυνατότητα να υποδείξει άλλο πρόσωπο, στο οποίο να πρέπει αντ' αυτού να καταβάλει ο οφειλέτης. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι μόνο ο κατονομαζόμενος στο έγγραφο μπορεί να είναι ο δικαιούχος. Το ενσωματωμένο σε ονομαστικό αξιόγραφο δικαίωμα είναι μεταβιβάστο. Επειδή όμως αποστολή της κατηγορίας αυτής αξιογράφων δεν είναι η ταχεία και εύκολη μεταβίβαση δικαιώματος, όπως στα αξιόγραφα στον κομιστή και εις διαταγή, δεν υπάρχει σε αυτά η ίδια όπως στα τελευταία ανάγκη για εξασφάλιση του κομιστή. Είναι προφανές ότι, όταν ο νόμος δεν προβλέπει ειδικό τρόπο μεταβίβασης του ενσωματωμένου σε ονομαστικό αξιόγραφο δικαιώματος, όπως προβλέπεται στις ονομαστικές μετοχές τούτο ούτε με απλή παράδοση του εγγράφου μπορεί να μεταβιβασθεί ούτε με οπισθογράφιση αλλά μόνο με τους κανόνες της κοινής εκχώρησης. Οι μετοχές αποτελούν αξιόγραφα τα οποία δείχνουν τις σχέσεις των φυσικών προσώπων ή μετόχων με την εταιρία (Αργυρός, 2017).

Για την άσκηση του ενσωματωμένου σε ονομαστικό αξιόγραφο δικαιώματος απαιτείται κατοχή και εμφάνιση του εγγράφου. Χωρίς το έγγραφο δεν μπορεί να ασκηθεί το δικαίωμα, έστω και αν ο κομιστής το αποδεικνύει με άλλα μέσα. Ως προς το σημείο αυτό διαφέρει το ονομαστικό αξιόγραφο από τα έγγραφα νομιμοποίησης. Σε αντίθεση εξάλλου προς τα αξιόγραφα εις διαταγή και στον κομιστή, μόνη η κατοχή του τίτλου δεν δημιουργεί τεκμήριο ότι ο κάτοχος, εφόσον δεν είναι το πρόσωπο που κατονομάζεται στο έγγραφο, είναι ο πραγματικός δικαιούχος (Βοντίτσου και Ζακοπούλου, 2003).

Όπως προαναφέρθηκε, η μεταβίβαση ενσωματωμένου σε ονομαστικό αξιόγραφο δικαιώματος γίνεται με εκχώρηση. Αμφισβητείται όμως αν για την ολοκλήρωση της μεταβίβασης απαιτείται και παράδοση του εγγράφου, όπως έγινε δεκτό για τις άλλες

κατηγορίες αξιογράφων. Ορθότερη είναι η κρατούσα σήμερα γνώμη, κατά την οποία η παράδοση του εγγράφου δεν είναι προϋπόθεση για την μεταβίβαση του δικαιώματος.

Επομένως στα ονομαστικά αξιόγραφα, σε αντίθεση με τις άλλες κατηγορίες αξιογράφων, τον κύριο ρόλο παίζει η μεταβίβαση του δικαιώματος και όχι η παράδοση του εγγράφου. Στα αξιόγραφα αυτά «το δικαίωμα από το χαρτί». Το έγγραφο είναι παραπεμπόμενο του δικαιώματος. Πάντως η μη σύγχρονη παράδοση του εγγράφου στον νέο δικαιούχο δημιουργεί, όπως ήδη αναφέρθηκε, προβλήματα. Και τούτο, διότι ούτε ο δικαιούχος θα μπορέσει να ασκήσει το δικαίωμα του αλλά ούτε αυτός που απλώς έχει στα χέρια του το έγγραφο, εμφανίζοντας τον τίτλο.

Εφόσον η μεταβίβαση των ονομαστικών αξιογράφων δεν γίνεται σύμφωνα με τους κανόνες του εμπράγματος δικαίου για τη μεταβίβαση κινητών, αποκλείεται καλόπιστη κτήση από μη δικαιούχο.

Στα ονομαστικά αξιόγραφα δεν ισχύει η αρχή του κλειστού αριθμού, όπως στις άλλες δυο κατηγορίες αξιογράφων. Βέβαια θα πρέπει κάθε φορά να διαπιστώνεται αν οι συμβαλλόμενοι ήθελαν πράγματι την έκδοση ονομαστικού αξιογράφου ή εγγράφου νομιμοποίησης ή απλού αποδεικτικού εγγράφου (Ρόκας, 2019).

4. Αξιόγραφα δημόσιας πίστωσης και άλλοι αξιογραφικοί τίτλοι

Όπως έχει προαναφερθεί, δεν υπάρχει διεθνώς κοινή έννοια αξιογράφων, στην οποία να υπάγονται όλοι οι τίτλοι που εμφανίζουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά. Σύμφωνα με μια γνώμη, χαρακτηριστικό κριτήριο, το οποίο διακρίνει τα αξιόγραφα από τα άλλα έγγραφα είναι η «εμπραγμάτωση» του ενσωματωμένου δικαιώματος, η μεταβίβαση του δηλαδή σύμφωνα με τους κανόνες του εμπράγματος δικαίου. Με το κριτήριο αυτό προσδιορίζεται η έννοια του αξιογράφου σε αρκετά ξένα δίκαια (όπως στο αμερικάνικο, ιταλικό και ελβετικό). Κατά την κρατούσα όμως σήμερα γνώμη στην Γερμανία, η οποία έχει επηρεάσει την ελληνική επιστήμη, επαρκές στοιχείο για να υπαχθεί ένα έγγραφο στην έννοια των αξιογράφων, είναι η προϋπόθεση της κατοχής του για την ενάσκηση του ενσωματωμένου δικαιώματος. Εφόσον γίνει δεκτή η πρώτη γνώμη, δεν θα θεωρούνται γνήσια αξιόγραφα τα ονομαστικά αξιόγραφα, ενώ σύμφωνα με την κρατούσα γνώμη θα υπάγονται και αυτά στην έννοια του αξιογράφου.

Όπως είναι φανερό, η διαμάχη έχει συστηματική μόνο σημασία. Η κρατούσα γνώμη υπάγει και τα ονομαστικά αξιόγραφα στην έννοια των αξιογράφων, διότι διαφορετικά, παράλληλα προς τα αξιόγραφα, τα έγγραφα νομιμοποιήσεως και τα αποδεικτικά έγγραφα, θα υπήρχε και μια άλλη, τέταρτη κατηγορία εγγράφων, αποτέλεσμα που η κρατούσα γνώμη δεν θεωρεί σκόπιμο. Είναι όμως αναμφίβολο ότι η έννοια των αξιογράφων, όπως δίνεται από την πρώτη γνώμη, εντοπίζει με ακρίβεια τα χαρακτηριστικά εκείνα πλεονεκτήματα του μεγάλου όγκου των αξιογράφων των συναλλαγών. Πράγματι, οι συναλλαγές που τελούνται με τα αξιόγραφα αυτά, δηλαδή κατά πρώτο λόγο με τα αξιόγραφα στον κομιστή και κατά δεύτερο με τα αξιόγραφα εις διαταγή, έχουν λάβει τόσο τεράστιες διαστάσεις, ακριβώς λόγω του τρόπου μεταβίβασεως τους και της προστασίας της εμπιστοσύνης των συναλλασσομένων που εξασφαλίζουν και όχι λόγω του τρόπου ασκήσεως του ενσωματωμένου δικαιώματος, γεγονόςτος άλλωστε που αποκτά σημασία μόνο κατά την απόσβεση του δικαιώματος. Αντίθετα, όταν το ενσωματωμένο δικαίωμα «ζει» και λειτουργεί, σημασία έχει η εδραίωση της εμπιστοσύνης των συναλλασσόμενων, η οποία εξασφαλίζεται με την «εμπραγμάτωση» του δικαιώματος. Γι' αυτό και τα αξιόγραφα στον κομιστή και εις διαταγή λέγονται αξιόγραφα δημοσίας πίστεως. Η κτήση τους με βάση τους κανόνες του εμπράγματος δικαίου, η προστασία του καλόπιστου αποκτώντος, η αρχή του αποκλεισμού των εντάσεων και της γραμματοπαγείας επιτυγχάνουν την στον ανώτατο βαθμό προστασία του καλόπιστου νέου κτήτορα και έτσι την κατά δυνατόν ευκολότερη και ταχύτερη μεταβίβαση τους. Αντίθετα, αποστολή των ονομαστικών αξιογράφων δεν είναι, όπως προαναφέρθηκε, η ταχεία και ασφαλής μεταβίβαση του ενσωματωμένου δικαιώματος, γι' αυτό και δεν έχουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά των αξιογράφων δημοσίας πίστεως (Γιαννοπούλου, 1996).

Στο ελληνικό δίκαιο η σημασία των ονομαστικών αξιογράφων είναι ελάχιστη, δεδομένου ότι για τα σπουδαιότερα απ' αυτά, τις ονομαστικές μετοχές, υπάρχει ειδική ρύθμιση. Γι' αυτό στο ελληνικό δίκαιο η συντριπτική πλειοψηφία των αξιογράφων είναι αξιόγραφα υπό στενή έννοια, έτσι ώστε ο ορισμός των αξιογράφων να είναι περισσότερο ενδεδειγμένος σε μια μελλοντική θεσμοθέτηση γενικών αρχών του ελληνικού δικαίου των αξιογράφων.

5. Φύση ενσωματωμένου δικαιώματος

Ανάλογα με το είδος του ενσωματωμένου δικαιώματος, τα αξιόγραφα διακρίνονται σε ενοχικά, εμπράγματα και συμμετοχικά.

1. Στα ενοχικά αξιόγραφα ενσωματώνεται ενοχική απαίτηση για παροχή είτε χρηματική, όπως συμβαίνει στη συναλλαγματική, το γραμμάτιο, την επιταγή, είτε και άλλη, όπως μπορεί να συμβαίνει με τα ανώνυμα χρεόγραφα. Δυνατόν όμως η ενσωματωμένη απαίτηση να συνίσταται στην απόδοση πραγμάτων, όπως συμβαίνει στην φορτωτική και το αποθετήριο.
2. Στα εμπράγματα αξιόγραφα ενσωματώνεται τόσο ενοχικό όσο και εμπράγματο δικαίωμα. Έτσι, το ενεχυρόγραφο, εκτός από την ενοχική αξίωση για πληρωμή ορισμένου χρηματικού ποσού, ενσωματώνει και δικαίωμα ενεχύρου σε εμπορεύματα που έχουν αποθεθεί σε γενικές αποθήκες. Με την οπισθογράφιση του ενεχυρόγραφου και συμφωνία για την σύσταση ενεχύρου μεταβιβάζεται η ασφαλισμένη απαίτηση μαζί με το δικαίωμα ενέχυρου δηλαδή παράδοση του πράγματος υποκαθιστά η οπισθογράφιση και παράδοση του τίτλου. Επίσης η φορτωτική και το αποθετήριο δεν ενσωματώνουν μόνο αξίωση για απόδοση ορισμένων πραγμάτων αλλά έχουν και ιδιαίτερα εμπράγματα ενέργεια. Τα αξιόγραφα αυτά, επειδή συμβάλλουν στην διευκόλυνση διαθέσεως των εμπορευμάτων που αντιπροσωπεύουν, ονομάζονται εμπορευματούγραφα.
3. Τα συμμετοχικά αξιόγραφα ενσωματώνουν δικαίωμα συμμετοχής σε εταιρία. Τέτοια αξιόγραφα είναι οι μετοχές σε ανώνυμη εταιρία ή σε ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρία.

6. Συστατικά και δηλωτικά αξιόγραφα

Στα συστατικά αξιόγραφα το ενσωματωμένο δικαίωμα δημιουργείται για πρώτη φορά με την έκδοση του τίτλου, ενώ στα δηλωτικά ενσωματώνεται δικαίωμα που υπήρχε ήδη πριν από την έκδοση του εγγράφου. Δηλωτικό αξιόγραφο είναι η μετοχή, διότι η μετοχική σχέση υπήρχε πριν από την έκδοση του τίτλου. Επίσης η φορτωτική ή το αποθετήριο, διότι η απαίτηση για απόδοση ορισμένων εμπορευμάτων υπήρχε πριν από την έκδοση της φορτωτικής ή του αποθετηρίου. Αντίθετα η συναλλαγματική δημιουργείται για πρώτη φορά με την έκδοση του τίτλου. Το δικαίωμα από την συναλλαγματική δημιουργείται για πρώτη φορά με την έκδοση του τίτλου. Το δικαίωμα αυτό είναι ανεξάρτητο από την υποκείμενη σχέση που έδωσε αφορμή για την έκδοση της συναλλαγματικής και που εξακολουθεί να υπάρχει παράλληλα με το νέο δικαίωμα. Συστατικά αξιόγραφα είναι επίσης το γραμμάτιο εις διαταγή και η επιταγή.

Η διάκριση αυτή των αξιόγραφων σε συστατικά και δηλωτικά δεν έχει καμία σχέση με την γενική διάκριση των εγγράφων σε αποδεικτικά και συστατικά. Διότι ακόμα και στα δηλωτικά αξιόγραφα η έγγραφη διατύπωση είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη ενσωμάτωση του δικαιώματος, ενώ, αντίστροφα, για την δημιουργία μη ενσωματωμένου άλλοτε να είναι (Κιάντου-Παμπούκη, 2013).

7. Αξιόγραφα αιτιώδη και αναιτιώδη

Κατά κανόνα τα αξιόγραφα εκδίδονται με αφορμή κάποια υπάρχουσα ήδη έννομη σχέση, την υποκείμενη σχέση, η οποία μπορεί να είναι πώληση, δάνειο κλπ. Ανάλογα με το πόσο στενά συνδεδεμένη είναι η υποκείμενη σχέση με το ενσωματωμένο δικαίωμα γίνεται λόγος για αιτιώδη και αναιτιώδη αξιόγραφα.

Στα αναιτιώδη αξιόγραφα η ύπαρξη και το περιεχόμενο του ενσωματωμένου δικαιώματος είναι ανεξάρτητο από την υποκείμενη σχέση, ιδίως από τυχόν ελαττώματα της. Έτσι, αν με αφορμή τη σύναψη σύμβασης πωλήσεως εκδόθηκε συναλλαγματική, με την οποία ο αγοραστής ανέλαβε την υποχρέωση να καταβάλει ορισμένο χρηματικό ποσό που ανταποκρίνεται στο τίμημα της πωλήσεως, η απαίτηση για την καταβολή του τμήματος που πηγάζει από την σχέση κατά κανόνα δεν αποσβήνεται, παραμένει δε ανεξάρτητη από την νέα απαίτηση που γεννήθηκε με την έκδοση της συναλλαγματικής. Λόγω της αυτοτέλειας της απαίτησης από την συναλλαγματική, ενστάσεις που θα μπορούσαν να προβληθούν, όταν ασκείται η απαίτηση από τη συναλλαγματική. Υπάρχουν συνεπώς δύο απαιτήσεις, η αναιτιώδης απαίτηση από τη συναλλαγματική και η απαίτηση από την υποκείμενη σχέση. Αλλά αναιτιώδη αξιόγραφα, εκτός από την συναλλαγματική, είναι το γραμμάτιο εις διαταγή και η επιταγή. Μάλιστα τα αξιόγραφα αυτά είναι υποχρεωτικά αναιτιώδη, με την έννοια ότι κάθε εξάρτηση της αξιογραφικής απαίτησης από την υποκείμενη σχέση επιφέρει ακυρότητα του αξιόγραφου.

Αντίθετα στα αιτιώδη αξιόγραφα δεν υπάρχει αυτονόμηση του ενσωματωμένου δικαιώματος από την υποκείμενη σχέση. Αιτιώδες αξιόγραφο είναι η μετοχή, διότι, σε αυτήν ενσωματώνεται η ίδια η μετοχική σχέση όπως έχει διαμορφωθεί με βάση το καταστατικό της εταιρίας, χωρίς δηλαδή να δημιουργείται ένα νέο δικαίωμα (Ρόκας, 2019).

1.2 Οικονομική και νομική σημασία του αξιογράφου

Οικονομική σημασία

Όλα τα αξιόγραφα αποβλέπουν στην εξυπηρέτηση οικονομικών σκοπών. Ανάλογα με την οικονομική λειτουργία που επιτελούν διακρίνονται τρεις κατηγορίες αξιογράφων:

1. Αξιόγραφα της χρηματαγοράς, τα οποία χρησιμεύουν είτε ως μέσα πληρωμής χωρίς μετρητά, όπως ιδίως η επιταγή, είτε ως μέσα βραχυπρόθεσμης πίστωσης, όπως ιδίως η συναλλαγματική και το γραμμάτιο εις διαταγή.

2. Αξιόγραφα της κεφαλαιαγοράς. Χρησιμεύουν στο μεν εκδότη τους για την εξερεύνηση κεφαλαίων, στον δε αγοραστή για επένδυση. Σπουδαιότερα αξιόγραφα της κατηγορίας αυτής είναι οι μετοχές και οι ομολογίες. Σε αντίθεση με τα αξιόγραφα της προηγούμενης κατηγορίας που είναι ατομικά αξιόγραφα, χαρακτηριστικό των αξιογράφων κεφαλαιαγοράς είναι η μαζική τους έκδοση, η έκδοση δηλαδή μεγάλου αριθμού αριθμημένων ομοιόμορφων αντιτύπων. Γι' αυτό τα αξιόγραφα αυτά λέγονται ομαδικά ή μαζικά. Κατά κανόνα είναι εισηγμένα στο χρηματιστήριο, οπότε η εκποίηση τους γίνεται ακόμα πιο γρήγορα.

3. Αξιόγραφα κυκλοφορίας αγαθών. Σκοπός τους είναι η διευκόλυνση της μεταβίβασης των εμπορευμάτων που περιγράφονται σε αυτά.

Νομική σημασία

Ανάμεσα στις πολλές λειτουργίες των αξιογράφων υπάρχει και ο δικονομικός εξοπλισμός των αξιογράφων. Στην διάθεση του νομιμοποιημένου δανειστή από αξιογραφική χρηματική απαίτηση υπάρχει, παράλληλα προς την τακτική διαδικασία, η ειδική διαδικασία. Σκοπός της συνοπτικής αυτής διαδικασίας επιδίωξης της απαίτησης. Οι στόχοι αυτοί επιτυγχάνονται ιδίως με την απαγόρευση άσκησης ανταγωγής, την υποχρεωτική προαπόδειξη, την υποχρεωτική προβολή των ισχυρισμών του οφειλέτη μέχρι το πέρας της πρώτης επ' ακροατηρίου συζητήσεως και τον περιορισμό ασκήσεως ενδίκων μέσων. Αντικείμενο της δίκης είναι μόνο απαιτήσεις που προκύπτουν αμέσως από τον τίτλο. Συνεπώς δεν εφαρμόζεται η ειδική αυτή διαδικασία όταν ο τίτλος είναι άκυρος ή ασκούνται αξιώσεις αδικαιολόγητου πλουτισμού ή από την υποκείμενη σχέση. Ο δικαστής εκδίδει αμέσως

οριστική απόφαση, δεχόμενος ή απορρίπτοντας την αγωγή. Εάν οι προβαλλόμενοι ισχυρισμοί δεν αποδεικνύονται αμέσως ή χρειάζονται περισσότερη έρευνα, ο δικαστής, δεχόμενος ή απορρίπτοντας την αγωγή, παραπέμπει τους ισχυρισμούς σε ιδιαίτερη συζήτηση. Ναι μεν η απόφαση δέχεται ή απορρίπτει την αγωγή, με σύγχρονη παραπομπή των αξεκαθάριστων ισχυρισμών σε ιδιαίτερη συζήτηση, τελεί υπό αίρεση, αφού το δικαστήριο όταν αποφανθεί επί των ισχυρισμών που παραπέμφθηκαν, μπορεί να μεταρρυθμίσει την απόφαση, όμως η απόφαση είναι, τουλάχιστον για τα αξιόγραφα που αναφέρονται στον νόμο, προσωρινά εκτελεστή.

Εκτός από τη παραπάνω διαδικασία, παρέχεται από τον δανειστή αξιογράφου η ευχέρεια να επιδιώξει, την έκδοση διαταγής πληρωμής για να ικανοποιηθεί. Βέβαια η διαδικασία αυτή αναφέρεται μόνο σε αξιόγραφα που ενσωματώνουν χρηματική απαίτηση ή έχουν ως αντικείμενο απαίτηση παροχής χρεογράφων. Και τις ειδικής αυτής διαδικασίας σκοπός είναι η ταχεία έκδοση απόφασης. Η διαταγή πληρωμής αποτελεί τίτλο εκτελεστό και τίτλο προς εγγραφή υποθήκης, δίνει δε δικαίωμα για αίτηση εγγραφής προσημείωση υποθήκης. Δεν μπορεί να επιβληθεί κατάσχεση στα χέρια του οφειλέτη απαιτήσεων από τίτλους εις διαταγή παρά μόνον αν αφαιρεθεί ο τίτλος από τον καθού η εκτέλεση και παραδοθεί στον υπερού (Τριανταφυλλάκης, 2008). Τέλος λόγω της φύσης της αξιογραφικής ενσωμάτωσης, δεν μπορεί να υποκατασταθεί δήλωση βουλήσεως σε αξιόγραφο με οποιαδήποτε δικαστική απόφαση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : Η έννοια της επιταγής

Επιταγή είναι ουσιαστικά το αξιόγραφο με το οποίο ο εκδότης του εγγράφου δίνει εντολή στον πληρωτή να πληρώσει στο όνομα του πρώτου ένα ορισμένο χρηματικό ποσό στον κομιστή της. Στην επιταγή πληρωτής μπορεί να είναι μόνο τράπεζα ή παρεμφερές πιστωτικό ίδρυμα. Αυτή είναι και η βασική διαφορά της από άλλα αξιόγραφα όπως η συναλλαγματική και το γραμμάτιο εις διαταγή. Η επιταγή υπάγεται στο εμπορικό δίκαιο καθότι συναντάται κυρίως σε εμπορικές πράξεις, δηλαδή σε πράξεις που είναι είτε απλές νομικές, είτε δικαιοπραξία (ετερομερής ή σύμβαση) είτε ακόμα και αδικοπραξία (Αργυρός, 2017). Το δικαίωμα να εκδίδει επιταγές έχει μόνο εκείνος που έχει καταθέσει στην τράπεζα, από τις οποίες βέβαια και μπορούν να γίνουν οι πληρωμές προς τους άλλους και μετά από ειδική συμφωνία με την τράπεζα. Η επιταγή παίζει το ρόλο του ρευστού χρήματος. Γενικότερα η τραπεζική επιταγή αποτελεί ένα έγγραφο το οποίο εκδίδεται με ορισμένο τύπο, χαρακτηριζόμενο στο κείμενό του απαραίτητα ως τραπεζική επιταγή και περιλαμβάνει διαταγή προς μια τράπεζα για την πληρωμή ορισμένου ποσού. Η έκδοση της επιταγής μπορεί να γίνει από οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, δηλαδή κάθε άτομο που έχει συμπληρώσει το 18^ο έτος της ηλικίας του και έχει αποκτήσει εμπορική ιδιότητα με βάση τα όσα αναφέρει το αστικό δίκαιο (Αγαλλοπούλου, 2016). Η επιταγή μάλιστα θεωρείται ως μια εμπορική πράξη. Η επιταγή ως χρηματογράφο αποτελεί όργανο πληρωμής, ενώ η συναλλαγματική, όργανο πίστωσης.

Η επιταγή για να ισχύει πρέπει να περιέχει:

- Την ονομασία «επιταγή»
- Την απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού
- Το όνομα εκείνου, ο οποίος οφείλει να πληρώσει
- Τον τόπο της πληρωμής
- Τη χρονολογία και τον τόπο έκδοσης της επιταγής
- Την υπογραφή του εκδίδοντος την επιταγή

2.1 Τα χαρακτηριστικά της επιταγής

Από την επιστήμη του δικαίου, η επιταγή κατατάσσεται στα αξιόγραφα υπό στενή έννοια και ειδικότερα στα λεγόμενα χρηματούγραφα. Περαιτέρω, όπως και η συναλλαγματική, η επιταγή ανήκει στα εκταξιακού χαρακτήρα αξιόγραφα, στα οποία συμμετέχουν τρία πρόσωπα, και το οποίο περιέχει, αφενός εξουσιοδότηση του εκδότη προς το λήπτη να εισπράξει το αναγραφόμενο ποσό, και αφετέρου εξουσιοδότηση ή εντολή του πρώτου προς τον πληρωτή να πληρώσει στο λήπτη το ποσό αυτό κατά την εμφάνιση του εγγράφου. Εδώ αξίζει να γίνει αναφορά σε μια σημαντική διαφορά αξιογράφων και επιταγών. Τα αξιόγραφα λειτουργούν κυρίως ως μέσα πίστωσης, ενώ οι επιταγές είναι μέσω μεταφοράς των χρημάτων από ένα πρόσωπο ή μια επιχείρηση σε ένα άλλο πρόσωπο ή επιχείρηση. Αποτελεί ένα ιδιαίτερο τύπο της υπό ευρεία έννοια έκταξης, ο οποίος στο ισχύον δίκαιο αντιμετωπίζεται χωριστά από την γραπτή έκταξη του αστικού κώδικα. Μάλιστα, ενόψει του ότι η εντολή του εκδότη απευθύνεται πάντοτε σε τράπεζα, η επιταγή κατατάσσεται ειδικότερα στον τύπο της τραπεζικής έκταξης. Η τυπολογική αυτή ομοιότητα της επιταγής με την αστική έκταξη δεν οδηγεί εν τούτοις κατ' ανάγκην σε εφαρμογή των διατάξεων περί εκτάξεως στην επιταγή. Τούτο οφείλεται κυρίως στο ότι η επιταγή, όπως και η συναλλαγματική, εμφανίζει ουσιώδεις διαφορές από την αστική έκταξη και η ρύθμιση του δικαίου της είναι ειδική, πράγμα που έχει ως συνέπεια, ότι η εφαρμογή του νόμου περί επιταγής προηγείται, οι δε διατάξεις περί εκτάξεως μπορούν να εφαρμόζονται συμπληρωματικά, δηλαδή μόνο εφ' όσον και καθ' όσον συμπλέουν με το ειδικό δίκαιο περί επιταγής (Καραμανλή-Μπαρουτάκη, 1996). Η επιταγή χαρακτηρίζεται από τυπική, ουσιαστική και εκτελεστική αυστηρότητα. Όπως και στο δίκαιο

περί συναλλαγματικής, η εκτελεστική αυστηρότητα ρυθμίζεται σήμερα από το αστικό δικονομικό δίκαιο και δεν αποτελεί αποκλειστικό γνώρισμα του δικαίου περί επιταγής.

Η τριάδα των εννόμων σχέσεων που απαντάται στην συναλλαγματική υπάρχει και εν προκειμένω: Ο εκδότης, πιστωτής του πληρωτή και οφειλέτης του λήπτη, δίνει εντολή στον πρώτο περί πληρωμής ορισμένου ποσού και στον δεύτερο. Με την εντολή αυτή του εκδότη, ο πληρωτής δεν καθίσταται υπόχρεος προς πληρωμή του αναγραφόμενου στην επιταγή ποσού. Μια τέτοια υποχρέωση του μπορεί ωστόσο να θεμελιώνεται σε εκτός της επιταγής σχέσεις, όπως στη σύμβαση περί επιταγής, η οποία αποτελεί και το θεμέλιο για την έκδοση της επιταγής. Όπως η έκταξη του αστικού κώδικα, έτσι και η επιταγή περιέχει διπλή εξουσιοδότηση: Την εξουσιοδότηση προς τον εκτασσόμενο, να καταβάλει το ποσό της επιταγής στον λήπτη της για λογαριασμό του εκδότη και την εξουσιοδότηση προς τον λήπτη, να εισπράξει το ποσό της επιταγής από την πληρώτρια τράπεζα.

Η επιταγή αποτελεί τίτλο εις διαταγή από τον νόμο και ανήκει στα λεγόμενα εκ του νόμου ή εκ γενετής εις διαταγή αξιόγραφα. Δεν απαιτείται να περιέχει την αξιογραφική ρήτρα ούτε την ρήτρα εις διαταγή, ενώ είναι δυνατό να εκδοθεί και στον κομιστή. Η έκδοση της επιταγής υπέρ ενός κατονομαζόμενου σε αυτήν προσώπου με την ρήτρα ουχί εις διαταγή, ή με μια άλλη ισοδύναμη ρήτρα, έχει ως συνέπεια την ονομαστικοποίηση του τίτλου. Η επιταγή εκδίδεται συνήθως με την συμπλήρωση εντύπου από στέλεχος τυποποιημένων και αριθμημένων επιταγών, το οποίο επί του παρόντος παραδίδεται δωρεάν στον καταθέτη-πελάτη από τον τραπεζίτη κατά την κατάρτιση της σύμβασης περί επιταγής. Με τον τρόπο αυτό, επιχειρείται να γίνεται δυσχερέστερη η πλαστογράφηση και η νόθευση των εκδιδόμενων/κυκλοφορουσών επιταγών.

Η ανάληψη υποχρέωσης από επιταγή λόγω δωρεάς, υπόκειται στον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου. Επομένως, η σχετική «σύμβαση δόσης και λήψης» επιταγής, πρέπει να περιβάλλεται τον τύπο του συμβολαιογραφικού εγγράφου.

2.2 Οι κατηγορίες των επιταγών και οι διαφορές τους

Μια πρώτη διάκριση αποτελεί ο τρόπος κυκλοφορίας της επιταγής. Η συγκεκριμένη διάκριση γίνεται με τρόπο τον οποίο καθορίζει επί τίτλου το πρόσωπο του δικαιούχου της επιταγής και

ο τρόπος με τον οποίο το δικαίωμα μεταβιβάζεται. Έτσι με βάση αυτό το κριτήριο μπορούμε να διακρίνουμε μερικές ακόμα κατηγορίες.

Η ονομαστική επιταγή έχει ως βασικό της χαρακτηριστικό το ότι ο λήπτης κατονομάζεται στο έγγραφο. Ωστόσο, νόμιμος πρέπει να θεωρηθεί και ο κατ' άλλον τρόπο προσδιορισμός του, ο οποίος όμως πρέπει να γίνεται επί του τίτλου και με τέτοιο τρόπο, ώστε να προσδιορίζεται σαφώς η ταυτότητα του προσώπου του από το σώμα του. Όμως το να κατονομαστεί απλά το πρόσωπο του λήπτη της επιταγής δεν είναι κάτι που αρκεί. Ο συγκεκριμένος τύπος επιταγής δεν μπορούμε να πούμε ότι την κατατάσσει στα ονομαστικά αξιόγραφα και αυτό γιατί η επιταγή αποτελεί τίτλο εις διαταγή από τον νόμο. Αυτός ο τίτλος αποτελεί και την επιταγή η οποία αναφέρει το όνομα του λήπτη μόνο. Η επιταγή προκειμένου να θεωρείται ονομαστικό έγγραφο χρειάζεται να κατονομάζεται ο λήπτης και να υπάρχει ρήτρα ουχί εις διαταγή. Επιπλέον η διαγραφή της ρήτρας που μπορεί να υπάρχει στο αξιόγραφο δεν αρκεί για να θεωρηθεί η επιταγή ονομαστικό αξιόγραφο. Η ονομαστική επιταγή αποτελώντας ένα ονομαστικό αξιόγραφο αποτελεί αξιόγραφο, το οποίο όμως μεταβιβάζεται μόνο με εκχώρηση. Τέτοια σύμβαση μπορεί υπό προϋποθέσεις να περιέχει και η άκυρη οπισθογράφηση (Μάρκου, 2011).

Παράδειγμα ονομαστικής επιταγής. Πηγή: <http://shaco-hamas.blogspot.com/>

Περνώντας στην έννοια της επιταγής εις διαταγή πρέπει να τονίσουμε ότι η συγκεκριμένη επιταγή μεταφράζεται ως εις διαταγή δια του νόμου. Άρα η επιταγή είναι εις διαταγή, είτε

υπάρχει πάνω της σημειωμένο το όνομα του λήπτη με κάποια ρήτρα όπως το ‘εις διαταγή’, είτε όταν υπάρχει μόνο το όνομα του λήπτη χωρίς καμία άλλη ρήτρα.

Έχουμε επίσης την επιταγή ουχί εις διαταγή. Στην συγκεκριμένη κατηγορία υπάρχει το όνομα του λήπτη στο έγγραφο αλλά υπάρχει η ρήτρα ‘ουχί εις διαταγή’ ή κάποια παρόμοια φράση. Η συγκεκριμένη ρήτρα ορίζεται από τον εκδότη της επιταγής στην εμπρόσθια όψη και οφείλει να καλύπτεται από την υπογραφή του. Με αυτή τη ρήτρα η επιταγή αποτελεί ονομαστικό αξιόγραφο και μεταβιβάζεται μόνο με εκχώρηση.

Αντίθετα με την συναλλαγματική, στην ανώνυμη επιταγή ή εις τον κομιστή, επιτρέπεται να εκδίδεται προς τον κομιστή. Μάλιστα, ο νόμος ορίζει ότι τέτοια θεωρείται η επιταγή, στην οποία δεν αναγράφεται το όνομα του κομιστή της και η οποία κατά ρητή διάταξη του νόμου ισχύει ως επιταγή εις τον κομιστή. Η διάταξη αυτή θεωρείται έγκυρη ακόμα και σε περίπτωση που η επιταγή αναφέρει το όνομα του λήπτη με ανακριβή στοιχεία. Εις τον κομιστή επιταγή θεωρείται όταν δεν κατονομάζεται μεν ο λήπτης όπως στην ανώνυμη, όμως στην συγκεκριμένη περίπτωση περιέχει και την προσθήκη εις τον κομιστή ή κάποια ισοδύναμη φράση. Εξαιτίας της κρατούσας αξιολογικής ενότητας, μεταξύ του επί και του εκ τίτλου δικαιώματος κατά τη μεταβίβαση τους, η διάκριση αυτή των επιταγών έχει μεγάλη σημασία για την μεταβίβασή τους (Καραμανλή-Μπαρουτάκη, 1996).

Μια πολύ σημαντική διάκριση που χρίζει αναφοράς είναι με βάση τον τόπο έκδοσης ή πληρωμής. Αρχικά έχουμε την ‘διεθνή’ επιταγή η οποία αποτελεί την επιταγή που εκδίδεται στην Ελλάδα και είναι πληρωτέα στην αλλοδαπή ή αντιστρόφως. Έπεται η ‘εσωτερική’ επιταγή που είναι εκείνη η οποία εκδίδεται και είναι πληρωτέα στην Ελλάδα.

Η δίγραμμη επιταγή διαφέρει από την κοινή επιταγή ως προς το ότι στην εμπρόσθια όψη της, έχει δύο παράλληλες γραμμές που μπορεί να είναι κάθετες ή διαγώνιες. Η λογιστική επιταγή διαφέρει από την κοινή καθώς στην εμπρόσθια όψη εντοπίζεται η φράση πληρωτέα ως λογαριασμών ή κάποια αντίστοιχα ισοδύναμη φράση. Η δίγραμμη επιταγή πληρώνεται όταν ο τελευταίος κομιστής της είναι κάποια τράπεζα ή πελάτης της. Η λογιστική επιταγή επιβάλλει η πληρωμή της να μην γίνεται με μετρητά χρήματα. Αυτά τα δυο είδη επιταγών έχουν ως στόχο την αντιμετώπιση προβλημάτων που έχουν να κάνουν με τις πληρωμές. Η ευρεία χρήση των επιταγών αυτών επιφέρει και αδικήματα όπως αυτά της πλαστογράφησης ή της έκδοσης ακάλυπτων επιταγών.

Παράδειγμα δίγραμμης επιταγής με διαγώνιες γραμμές. Πηγή: www.euretirio.com

Η ταχυδρομική επιταγή είναι ένα είδος επιταγής που αποτελεί μόνο κατ' όνομα επιταγή. Είναι ουσιαστικά η εντολή του αιτούντος στην ταχυδρομική υπηρεσία να εισπράξει το ποσό για λογαριασμό του ή η εντολή πληρωμής ενός ποσού για λογαριασμό του. Πρέπει να πούμε ότι δεν αποτελεί αξιόγραφο. Μάλιστα για τον συγκεκριμένο λόγο το έγγραφο παραμένει στην κατοχή του ταχυδρομείου για αποδεικτικούς σκοπούς. Χρησιμοποιούνταν κυρίως παλιότερα σαν μέσο αποστολής χρημάτων από μια περιοχή σε μια άλλη, ειδικά προς πόλεις όπου συγκέντρωναν υψηλό αριθμό φοιτητών. Ωστόσο με την ανάπτυξη της τεχνολογίας και τη χρήση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών της τράπεζας (e-banking, ηλεκτρονικές πληρωμές) η χρήση της έχει μειωθεί αισθητά.

 ΕΛΤΑ Ταχυδρομική	Ταχυδρομική επιταγή ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Μέγιστο επιτρεπόμενο ποσό, για εξόφληση στο Κατάστημα, ΠΛΗΡΩΜΗ 6.000,00 € Υπερσυναλλαγματικές ενδείξεις	Υπογραφή παραλήπτη	Χρονολογικό σήμαντρο
	Απόκομμα για τον παραλήπτη Συμπληρώστε όλα τα στοιχεία των εγχρωμων περιοχών.	☐	Υπογραφή αντιπροσώπου
Μηνύματα για τον παραλήπτη μπορούν να γραφούν στο πίσω μέρος Αποστολέας (όνομα & διεύθυνση)	Παραλήπτης Οδός & αριθμός Ταχ. Κώδικας - Πόλη Ποσό ολογράφως	Στοιχεία ταυτότητας παραλήπτη ή αντιπροσώπου	Αριθ. Λογ. Απόδοσης
Ποσό	Εάν επιθυμείτε να στείλετε αυθημερόν χρήματα σε κάποιον, χρησιμοποιήστε την Τηλεφωνική επιταγή (Money Home ή Money Express)	Ισχύει μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα, από το μήνα έκδοσής της.	
ΜΗ ΣΗΜΕΙΩΝΕΤΕ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΑΥΤΗ ΤΗ ΓΡΑΜΜΗ			

162541270

162541270< 59>

 99140141260101000063	ΑΠΟΚΟΜΜΑ (για τον έλεγχο) Ταχ. Επιταγής ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΚΔΟΣΗ	Χρονολογικό σήμαντρο
		H - αριθμός
Αποστολέας Διεύθυνση Παραλήπτης Διεύθυνση Ποσό ολογράφως Ποσό	Αριθ. Λογ. Απόδοσης Έλεγχος, Υπογραφή	Αριθ. Λογ. Απόδοσης
ΜΗ ΣΗΜΕΙΩΝΕΤΕ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΑΥΤΗ ΤΗ ΓΡΑΜΜΗ		

162541270< 54>

Ταχυδρομική επιταγή των ΕΛΤΑ για μεταφορά χρημάτων στην Ελλάδα. Πηγή: www.elta.gr

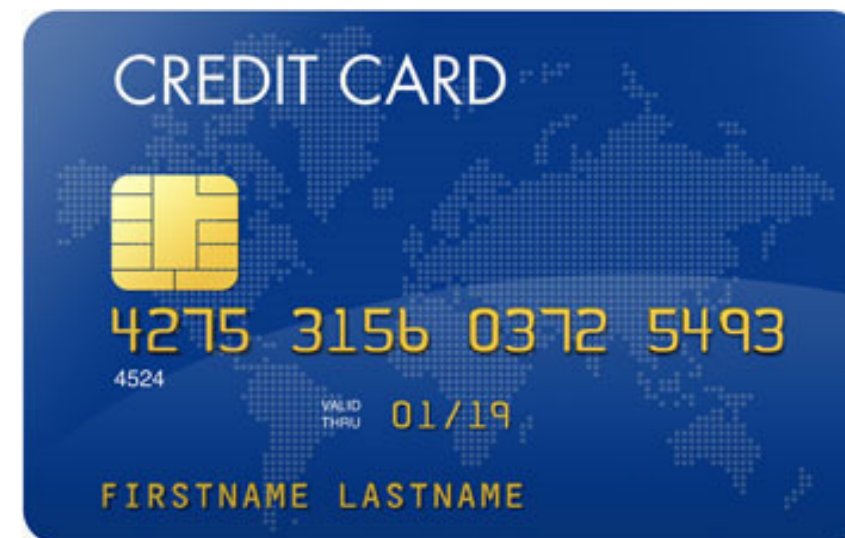
Η ταξιδιωτική επιταγή αποτελεί ένα είδος επιταγής το οποίο δεν υπάρχει μέχρι και σήμερα στην Ελλάδα. Ωστόσο χρησιμοποιείται σε αρκετές χώρες με βάση πάντα την νομοθεσία. Ο νομικός της χαρακτήρας όμως θεωρείται αμφισβητήσιμος. Κυρίως η αμφισβήτηση υπάρχει για το αν πρέπει η συγκεκριμένη επιταγή να θεωρείται αξιόγραφο ή γνησιά επιταγή, καθώς δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η εξόφλησή της μπορεί να γίνεται πάντα από την τράπεζα. Ο πελάτης καταβάλει το ποσό που επιθυμεί στην τράπεζα και εκείνη του παραδίδει ταξιδιωτικές επιταγές που έχουν εκδοθεί εις διαταγή του. Σκοπός του συγκεκριμένου τύπου επιταγών είναι να αποφευχθεί η μεταφορά μεγάλων ποσών σε μετρητά στο εξωτερικό ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη ασφάλεια. Η μετάβασή της γίνεται με οπισθογράφηση η οποία έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με αυτές των υπόλοιπων επιταγών. Συνήθως είναι ανέκκλητη και δεν γράφει το χρόνο ή τον τόπο πληρωμής. Άρα δεν έχει και χρονικό όριο πληρωμής. Οι ταξιδιωτικές επιταγές κρίθηκε ότι αποτελούν νόμισμα κάτι που τις απέκλεισε από τα ιδιωτικά μέσα

πληρωμής. Η μεταβίβαση ταξιδιωτικής επιταγής στην Ελλάδα ταυτίζεται με την πώληση συναλλάγματος εκ μέρους του οπισθογράφου μια πράξη που είναι απαγορευμένη. Έτσι η κατοχή της ταξιδιωτικής επιταγής ταυτίζεται με παράνομη αγορά ξένου συναλλάγματος εκ μέρους του κομιστή της (Μπετιχαβά, 2000).

Σημαντική κατηγορία αποτελούν οι επιταγές με κάρτα εγγυήσεως. Εδώ αναφερόμαστε σε επιταγές οι οποίες ως έντυπα εκχωρούνται από τις τράπεζες στους πελάτες τους και έχουν μια κάρτα εγγύησης ενός ορισμένου ποσού. Η κάρτα αυτή που δεν αποτελεί πιστωτική κάρτα, χρησιμοποιείται μαζί με τις επιταγές. Ουσιαστικά χρησιμεύει ως εγγύηση μέχρι πληρωμής μέχρι ενός συγκεκριμένου ποσού. Η τράπεζα δηλαδή εγγυάται την πληρωμή μέχρι ένα συγκεκριμένο ποσό. Για την έκδοση της ο πελάτης της τράπεζας χρειάζεται να έχει λογαριασμό καταθέσεων σε αυτή. Οι όροι πληρωμής αναγράφονται στην πίσω όψη της κάρτας εγγυήσεως. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι ο συγκεκριμένος τύπος επιταγών αναγνωρίζεται ευρύτατα σαν ιδιωτικό μέσο πληρωμών. Υπάρχει η κάρτα ευρωεπιταγών που πέρα από την εγγύηση που παρέχει στις επιταγές, μπορεί να λειτουργήσει και ως κάρτα ανάληψης χρημάτων από τα ΑΤΜ. Για την χρήση της υπάρχει μια εγγυοδοτική σύμβαση που συμφωνείται μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη και με βάση την οποία η τράπεζα αναλαμβάνει την εξόφληση του λήπτη.

Μια τελευταία κατηγορία που είναι σημαντικό να αναφερθεί είναι η διαστολή από τις πιστωτικές κάρτες. Η έκδοση πιστωτικών καρτών γίνεται είτε από τις τράπεζες είτε από ανεξάρτητες επιχειρήσεις, ακόμα και από συμπράξεις επιχειρήσεων. Υπάρχουν πολλά είδη πιστωτικών καρτών, απόρροια της ταχύτατης αύξησης και διάδοσής τους. Αποτελούν νομιμοποιητικά έγγραφα και όχι αξιόγραφα. Εξυπηρετούν ποικίλους σκοπούς, πολύ από τους οποίους είναι ίδιοι με αυτούς των επιταγών όπως η προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών με πίστωση. Αποτελούν δηλαδή κάρτες πολλαπλής. Είναι συμβατικά μέσα πληρωμών που δεν χρησιμοποιούν ρευστό χρήμα. Κυρίως εκδίδονται με βάση το τριμερές σύστημα και ισχύουν για ορισμένο χρονικό διάστημα. Ορίζονται νομικά από τις τράπεζες ή τις επιχειρήσεις που τις εκδίδουν και με αυτούς τους όρους συμφωνούν οι κάτοχοί τους. Ανάλογα βέβαια με το είδος της κάρτας η εγγυοδοτική σύμβαση μπορεί να διαφέρει. Η σύμβαση ορίζει ότι ο εκδότης της κάρτας έχει την υποχρέωση να εξοφλεί όσους προσκομίζουν λογαριασμούς, εφόσον είναι συμπληρωμένοι και υπογεγραμμένοι από τον κάτοχο της κάρτας. Ο κάτοχος της κάρτας έχει την υποχρέωση να αποδίδει τα ποσά μέσω του λογαριασμού του στον εκδότη, ώστε ο τελευταίος να μπορεί να προχωρά σε εξοφλήσεις ποσών. Η υπογραφή της χρεωστικής απόδειξης από τον κάτοχο της κάρτας έχει το χαρακτήρα της αόριστης υπόσχεσης χρέους,

δηλαδή της καταβολής του ποσού που αναφέρει η απόδειξη σε εύλογο χρονικό διάστημα (Τσίρου, 2007). Οι κάρτες αυτές μπορούν να αναγνωριστούν από τον αριθμό ΠΙΝ. Από το έβδομο ψηφίο της πιστωτικής κάρτας και μέχρι το προτελευταίο είναι ο προσωπικός λογαριασμός του χρήστη, κάτι που δημιουργεί τρισεκατομμύρια πιθανούς συνδυασμούς στο σύνολο, ώστε να παρέχει ασφάλεια από διαδικτυακές επιθέσεις. Το τελευταίο ψηφίο είναι και το ψηφίο επαλήθευσης. Χρησιμοποιείται για την επαλήθευση γνησιότητας της κάρτας με τον αλγόριθμο Luhn που είναι ένας αλγόριθμος ελέγχου ορθότητας αριθμών (Τσίρου, 2007). Συνοπτικά μπορούμε να πούμε ότι η πιστωτική κάρτα δημιουργεί δύο ή τρεις αυτοτελείς μεταξύ τους και αλληλοσχετιζόμενες σχέσεις, από τις οποίες η κάθε μια έχει το δικό της περιεχόμενο και περιέχει δική της παροχή (Μάρκου, 2011).

Παράδειγμα πιστωτικής κάρτας. Πηγή: www.techero.gr

2.3 Ιστορική εξέλιξη της επιταγής

Οι απαρχές της σύγχρονης μορφής της επιταγής ανευρίσκονται στις οικονομικά ακμαιότατες ιταλικές πόλεις του μεσαίωνα, ενώ οι πρόδρομοι της ανάγονται και σε χώρες της αρχαιότητας. Ήδη από τον 13^ο και 14^ο αιώνα, οι ηγεμόνες των πόλεων αυτών συνήθιζαν να προβαίνουν σε πληρωμές δίδοντας σχετικές εντολές προς τους θησαυροφύλακες τους. Η επιταγή έλαβε την οριστική μορφή της ως θεσμός με την σημερινή του νομική εμφάνιση στην Ολλανδία και κυρίως στην Αγγλία του 17^{ου} και του 18^{ου} αιώνα. Οι τραπεζίτες της εποχής

εκείνης εδέχοντο προς φύλαξη νομίσματα και πολύτιμα μέταλλα των πελατών τους εμπόρων, τα οποία οι τελευταίοι προόριζαν για διάθεση. Οι πελάτες αυτών των τραπεζών μπορούσαν να διαθέτουν ολόκληρο ή μέρος του ποσού της γενομένης κατάθεσης όψεως, εκδίδοντας έγγραφες εντολές, με τις οποίες ο τραπεζίτης διατασσόταν να πληρώσει στον κομιστή της εντολής το αναγραφόμενο στις εντολές αυτές ποσό. Αργότερα, ο ίδιος ο τραπεζίτης παρέδιδε στον καταθέτη όψεως ή πιστούχο προς διευκόλυνση του βιβλιάριο τυποποιημένων επιταγών, τις οποίες ο τελευταίος, αφού συμπλήρωνε και έθετε επ' αυτών την υπογραφή του, παρέδιδε στο λήπτη για να τις εμφανίσει σ' αυτόν τον ίδιο προς πληρωμή. Η αγγλική πρακτική απετέλεσε πρότυπο για την καθιέρωση του θεσμού της επιταγής και στις χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης. Στην επικράτηση του θεσμού συνέλαβε ουσιωδώς και η πλήρης απαλλαγή των επιταγών αυτών από την υποχρέωση πληρωμής τέλους χαρτοσήμου .

Η ταχεία εξάπλωση της επιταγής ως οργάνου πληρωμής οφείλεται κυρίως στα αναμφισβήτητα και πολλαπλά πλεονεκτήματα, τα οποία αυτή παρέχει στους συμβαλλόμενους, μάλιστα χωρίς την ανάγκη μεταφοράς χρημάτων και της εκδόσεως χωριστών εξοφλητικών αποδείξεων για τις κατά τον τρόπο αυτό γενομένες πληρωμές. Συνδέεται δε με την εκ μέρους των ιδιωτών κτηθείσα συνήθεια καταθέσεως νομισμάτων και τραπεζογραμματίων σε τράπεζες, οι οποίες αντ' αυτών και χωρίς την ανάμειξη των ίδιων αναλαμβάνουν να διενεργούν εισπράξεις και πληρωμές, επίσης με την μεγάλη ανάπτυξη των τραπεζιτικών εργασιών, καθώς και με τα αναμφισβήτητα οφέλη των τραπεζών από την κατάθεση και την εκ μέρους τους χρησιμοποίηση των προς τον σκοπό αυτό γενομένων χρηματικών καταθέσεων όψεως και της εθνικής οικονομίας από την καθιέρωση της ως κυρίου οργάνου πληρωμών. Συγχρόνως, με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται στις τράπεζες η διαχείριση από την τράπεζα φθηνού χρήματος (Μάζης, 2003).

Η οικονομική αυτή λειτουργία της επιταγής ενισχύθηκε σημαντικά με την δημιουργία ιδιαίτερων συμψηφιστικών γραφείων. Υπόδειγμα των γραφείων αυτών απετέλεσε το συμψηφιστικό γραφείο του Λονδίνου. Αποστολή δε αυτών των συμψηφιστικών γραφείων είναι η πληρωμή των επί των τραπεζών εκδιδόμενων επιταγών με αμοιβαίο συμψηφισμό, χωρίς την καταβολή χρημάτων και την υποχρέωση εκδόσεως χωριστών εξοφλητικών αποδείξεων. Προϋπόθεση όμως για την κατά τον τρόπο αυτό πληρωμή των επιταγών αυτών είναι η εκ μέρους του εκδότη διατήρηση ενός λογαριασμού σε τράπεζα, η οποία είναι μέλος τους εν λόγω συμψηφιστικού γραφείου, και η εισπραξη της κυκλοφορούσας επιταγής, όχι από τον ίδιο τον λήπτη, αλλά από την τράπεζα του, η οποία επίσης είναι μέλος του

συμψηφιστικού γραφείου. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται κάθε πληρωμή με μετρητά, τα οποία χρησιμοποιούνται για άλλους σκοπούς.

2.4 Οικονομική σημασία της επιταγής

Η επιταγή με βάση τα όσα αναφέραμε στα προηγούμενα κεφάλαια είναι σαφές ότι έχει έναν ιδιαίτερα βαρυσήμαντο ρόλο στην οικονομία. Από την στιγμή που αποτελούν ένα μέσο ροής του χρήματος στην αγορά γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι επηρεάζουν όλους τους κλάδους της αγοράς σε ένα βαθμό. Για να είμαστε πιο ακριβείς αναφερόμαστε σε ένα όργανο συναλλαγής χρημάτων. Προκειμένου να εκπληρώσει τον σκοπό της η επιταγή σαν μέσο πληρωμής πρέπει να εμφανιστεί προς πληρωμή. Αυτή η εμφάνιση προς πληρωμή, ωστόσο γίνεται υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις οι οποίες είναι:

- Αρχικά μπορεί ο νόμος να μην το αναφέρει ρητά, αλλά το άτομο που μπορεί να την εμφανίσει προς πληρωμή είναι μόνο ο νόμιμος κομιστής. Ο νόμιμος κομιστής εξαρτάται από το εκάστοτε είδος επιταγής. Όταν αναφερόμαστε στον κομιστή αναφερόμαστε ουσιαστικά στον δικαιούχο της επιταγής, δηλαδή αυτόν που την απέκτησε με εκχώρηση από τον εκδότη.
- Η εμφάνιση της επιταγής γίνεται αποκλειστικά στον πληρωτή ο οποίος μπορεί να είναι μια τράπεζα, μια επιχείρηση ή ακόμα και κάποιο νομικό πρόσωπο δικαίου. Η εμφάνιση προς τον πληρωτή συνεπάγεται με την ενεργοποίηση του δικαιώματος της είσπραξης του αναγραφόμενου ποσού (Νούλας, 2019).
- Η εμφάνιση της επιταγής οφείλεται να γίνει στον τόπο που σημειώνεται πάνω της ως τόπος πληρωμής. Σε περίπτωση που η επιταγή δεν αναγράφει τον τόπο πληρωμής, αυτόματα η εμφάνιση πρέπει να γίνει στο τόπο που τυχόν σημειώνεται κοντά στο όνομα του πληρωτή. Αν δεν έχει σημειωθεί και εκεί τόπος τότε οφείλει να γίνει στον τόπο εκδόσεως. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι παλιότερα ίσχυε η εμφάνιση της επιταγής να γίνεται υποχρεωτικά στον τόπο που βρίσκεται το υποκατάστημα της τράπεζας που την εξέδωσε. Πλέον όμως με την χρήση της τεχνολογίας και συγκεκριμένα των ηλεκτρονικών υπολογιστών όλα τα υποκαταστήματα της τράπεζας είναι συνδεδεμένα στο ίδιο δίκτυο από όπου και αντλούν στοιχεία σχετικά με τις επιταγές. Έτσι ο κομιστής έχει πλέον την δυνατότητα να εμφανίσει την επιταγή προς πληρωμή σε οποιοδήποτε υποκατάστημα της τράπεζας επιθυμεί. Με αυτό

τον τρόπο θεμελιώνεται η νομική ενότητα της τραπεζικής επιχειρήσεως, δηλαδή του κυρίου καταστήματος και όλων των υποκαταστημάτων. Έτσι η εμφάνιση προς πληρωμή μπορεί να γίνει σε οποιαδήποτε τράπεζα επιλέξει ο κομιστής και όχι μόνο της πληρώτριας, μετά από εξουσιοδότηση της τελευταίας (Γσιάμη, 2012).

- Μεγάλο ρόλο στην εμφάνιση της επιταγής έχει το χρονικό διάστημα. Σύμφωνα με τον νόμο 5960/1933 άρ.29 παρ.4 οι επιταγές που εκδίδονται στην ίδια χώρα έχουν προθεσμία οκτώ ημερών από την ημέρα που αναγράφεται ως χρονολογία έκδοσης για την εμφάνιση τους στην τράπεζα. Για τις επιταγές που εκδίδονται και πληρώνονται στην ίδια ήπειρο το χρονικό διάστημα προς εμφάνιση έχει οριστεί στις είκοσι ημέρες σύμφωνα με τον ν.5960/1933 αρ29 παρ1. Οι επιταγές που εκδίδονται σε μία ήπειρο και πληρώνονται σε μια άλλη έχουν προθεσμία εβδομήντα ημερών σύμφωνα με τον ν.5960/1933 άρ.29 παρ.2 περ.2. Πρέπει να σημειώσουμε ότι η εμφάνιση είναι εφικτή μόνο σε εργάσιμη ημέρα και το διάστημα των ημερών προς εμφάνιση αφορά εργάσιμες ημέρες.

- Η προθεσμία της επιταγής έχει ως αφετηρία της την ημερομηνία που αναγράφεται επάνω της. Για την ακρίβεια είναι η επόμενη αυτής, άρα όχι αναγκαστικά η πραγματική ημερομηνία εκδόσεως. Ο κομιστής έχει το δικαίωμα να εμφανίσει την επιταγή προς πληρωμή πριν από την χρονολογία που αναγράφεται σε αυτήν.

Ωστόσο στην περίπτωση του πληρωτή η παραμέληση της προθεσμίας πληρωμής έχει διαφορετικές συνέπειες. Ο κομιστής έχει προσδοκία πληρωμής από τον εκδότη και όχι αξίωση. Αυτή η προσδοκία πληρωμής χάνεται μόνο σε περίπτωση που ο κομιστής δεν την εμφανίσει εντός της νόμιμης προθεσμίας. Αυτό συμβαίνει γιατί μετά την πάροδο της προθεσμίας ο εκδότης έχει το δικαίωμα να ανακαλέσει την επιταγή και να μην πληρώσει. Η ανάκληση της επιταγής όπως είναι λογικό μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μετά την πάροδο της προθεσμίας εμφανίσεως. Ωστόσο η παραμέληση της προθεσμίας δεν σημαίνει ότι ο κομιστής χάνει πάντα το δικαίωμα να πληρωθεί. Σε περίπτωση που ο εκδότης δεν ανακαλέσει την επιταγή αυτή μπορεί να πληρωθεί ακόμα και μετά το πέρας της ημερομηνίας εμφανίσεως (Αργυρός, 2017).

Η πληρωμή της επιταγής αποτελεί μια χρηματοοικονομική πράξη στην οποία ο λήπτης της επιταγής πιστώνεται τα χρήματα που αναγράφονται. Ο πληρωτής και εκδότης της επιταγής όπως αναφέρθηκε και πριν, έχει υποχρέωση απέναντι στον κομιστή να πληρώσει την επιταγή. Αυτή η υποχρέωση του πληρωτή δεν πηγάζει από την ίδια την επιταγή, αλλά από την σύμβαση επιταγής, που αφορά αποκλειστικά και μόνο τις σχέσεις του με τον εκδότη. Άρα

στην περίπτωση που υπάρχει σύμβαση επιταγής και διαθέσιμα κεφάλαια και ο πληρωτής αρνηθεί να πληρώσει, παραβιάζει την υποχρέωση του προς πληρωμή και οφείλει να καταβάλει αποζημίωση στον κομιστή για τυχόν ζημιά που προκάλεσε από την μη πληρωμή της επιταγής στην συμφωνημένη ημερομηνία. Ακόμα και στην περίπτωση που ο εκδότης δεν έχει τα διαθέσιμα κεφάλαια για πληρωμή της επιταγής, υποχρεούται να την εξοφλήσει, εφόσον ο κομιστής μπορεί να στραφεί νομικά εναντίον του.

Προκειμένου ο πληρωτής και εκδότης να εξοφλήσει την επιταγή πρέπει να ελέγξει τόσο τη νομιμοποίηση του κομιστή όσο και τη σχέση καλύψεως. Ειδικότερα υπάρχουν δυο βασικοί άξονες:

1. Ο έλεγχος της νομιμοποίησεως του κομιστή διαφέρει ανάλογα με το είδος την επιταγής.

Στην ονομαστική επιταγή, ο πληρωτής οφείλει να ελέγξει αν ο αναγραφόμενος ως δικαιούχος της επιταγής είναι ο κομιστής της. Επιπλέον αν υπήρξε μεταβίβαση σύμφωνα με τα όσα ορίζει ο νόμος να ελέγξει την ταυτότητα του κομιστή στον οποίο μεταβιβάστηκε και το αν η σύμβαση είναι καθόλα νόμιμη. Συνοπτικά σε αυτού του τύπου την επιταγή ο πληρωτής χρειάζεται να ελέγξει το κατά πόσο νόμιμος είναι ο εκάστοτε κομιστής.

Στην περίπτωση της επιταγής στον κομιστή και της επιταγής εις διαταγή, χρειάζεται μόνο ένας έλεγχος της τυπικής νομιμοποίησης του κομιστή. Ειδικότερα τόσο στην επιταγή στον κομιστή όσο και στην επιταγή εις διαταγή αρκεί η απλή εμφάνισή της για την νομιμοποίηση του κομιστή. Εξάλλου οι συγκεκριμένοι τύποι επιταγών υποχρεώνουν τον πληρωτή από την αρχή της σύμβασης να ελέγξει το κατά πόσο ο κάτοχος στηρίζει το δικαίωμα του σε αδιάκοπη σειρά οπισθογραφήσεων. Ελέγχει δηλαδή την τυπική νομιμοποίηση και δεν απαλλάσσεται της καταβολής του ποσού σε περίπτωση που έδειξε αμέλεια κατά την εξέταση των στοιχείων του κομιστή. Ωστόσο σε περίπτωση που η τράπεζα πληρώσει σε κομιστή μη τυπικά νομιμοποιούμενο, υπάρχει παράβαση της σύμβασης της επιταγής και ο εκδότης μπορεί νομικά να στηριχθεί σε αυτό προκειμένου να απαλλαγεί από την υποχρέωση πληρωμής της.

2. Ο έλεγχος της σχέσης καλύψεως από μέρους του πληρωτή συνίσταται στην εξακρίβωση για το αν υπάρχει σύμβαση επιταγής και αν ο εκδότης έχει επαρκή διαθέσιμα κεφάλαια.

Με αυτό τον έλεγχο αυτό ουσιαστικά ο κομιστής θέλει να είναι εξασφαλισμένος απέναντι στον εκδότη προκειμένου να μην μείνει ακάλυπτος και αναγκαστεί να στραφεί νομικά εναντίον του για να εισπράξει το ποσό που δικαιούται. Όπως αναφέραμε και νωρίτερα, η

επιταγή πρέπει να εμφανιστεί προς πληρωμή σε σύντομη προθεσμία, που κατ' αρχήν είναι οκτώ ημερών. Αν η προθεσμία αυτή δεν εκπνεύσει, ο πληρωτής δεν είναι υποχρεωμένος να διαπιστώσει μήπως τυχόν έγινε ανάκληση της επιταγής. Αυτό συμβαίνει γιατί η ανάκληση της επιταγής επιτρέπεται και ισχύει μόνο αφού παρέλθει η προθεσμία εμφανίσεως. Σε περίπτωση που η προθεσμία λήξει και γίνει ανάκληση ο πληρωτής δικαιούται αλλά δεν υποχρεούται να πληρώσει την επιταγή και μετά την πάροδο της προθεσμίας εμφανίσεως (Μάρκου, 2011). Επιπλέον ο πληρωτής μπορεί να προχωρήσει σε μερική πληρωμή της επιταγής. Μάλιστα σύμφωνα με τον νόμο περί επιταγής κάτι τέτοιο είναι εφικτό και ορίζεται ότι ο κομιστής δεν δικαιούται να αρνηθεί μερική πληρωμή. Όμως εφόσον ισχύσει η περίπτωση της μερικής πληρωμής ο πληρωτής δεν έχει δικαίωμα να απαιτήσει παράδοση της επιταγής. Αυτό που δικαιούται είναι να ζητήσει να καταγραφεί ότι έγινε μερική πληρωμή στην επιταγή και έπειτα να του δοθεί εξοφλητική απόδειξη για το καταβληθέν ποσό.

2.5 Νομικά χαρακτηριστικά

Προκειμένου να ρυθμιστούν τα θέματα που αφορούσαν την επιταγή τα μέλη της Κοινωνίας των Εθνών συγκεντρώθηκαν και υπέγραψαν τρεις συμβάσεις το 1931. Οι συγκεκριμένες συμβάσεις είχαν ως εξής: η πρώτη αφορούσε τον ενιαίο νόμο της επιταγής, η δεύτερη το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο της, στηριζόμενο στις διεθνείς νομοθεσίες και η τρίτη τις ποινές. Αυτός ο ενιαίος νόμος της Γενεύης αποτέλεσε την βάση και για την Ελληνική νομοθεσία σε ότι αφορά τις επιταγές. Η πρώτη σύμβαση που επικύρωσε ουσιαστικά τα όσα προέβλεπε η νομοθεσία της Κοινωνίας των Εθνών ήταν με τον ν.5868/1933, ο οποίος όμως διαφοροποίησε κάποια πράγματα σε ότι είχαν να κάνουν με το εσωτερικό δίκαιο. Αυτό συνέβη γιατί το Ελληνικό κράτος έκρινε ότι υπήρχε μεγάλη πιθανότητα να υπάρξει εκμετάλλευση κάποιων νομοθετημάτων προς όφελος μιας συγκεκριμένης ομάδας. Έπειτα ακολούθησε ο νόμος ν.5960/1933 που αποτελεί ουσιαστικά την κύρια νομοθετική ρύθμιση του δικαίου περί επιταγής και θέσπισε την επιταγή ως ένα όργανο πληρωμής. Εδώ πρέπει να σημειώσουμε ότι πριν εμφανιστούν οι δυο νόμοι που περιγράψαμε στην Ελλάδα υπήρχε σε ισχύ μόνο ο νόμος ω. 1338/1918 που είχε βασιστεί σε γαλλικό νόμο του 1917 και αναφερόταν στην τραπεζική επιταγή. Το συγκεκριμένο νομοθέτημα προέβλεπε ποινικές κυρώσεις για την έκδοση και

χρήση της ακάλυπτης επιταγής, κάτι παρεμφερές δηλαδή με την ποινικοποίηση της μεταχρονολογημένης επιταγής.

Με τον νόμο ν.5960/1933 που ισχύει μέχρι και σήμερα διακρίνουμε τα εξής στοιχεία:

1. Την ονομασία επιταγή , που καταχωρίζεται στο κείμενο του τίτλου και εκφράζεται στη γλώσσα που συντάσσεται αυτός ο τίτλος.
2. Την απλή και καθαρή εντολή για πληρωμή του ποσού που έχει οριστεί
3. Το όνομα εκείνου που οφείλει να πληρώσει
4. Τη σημείωση του τόπου πληρωμής
5. Τη σημείωση της χρονολογίας καθώς και του τόπου που εκδόθηκε η επιταγή
6. Την υπογραφή του εκδότη της επιταγής

Ο νόμος ορίζει ότι η επιταγή εκδίδεται με βάση συμφωνία, η οποία καλείται σύμβαση περί επιταγής. Η συγκεκριμένη συμφωνία καταρτίζεται μεταξύ της τράπεζας και του πελάτη. Με βάση αυτή την συμφωνία η τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση να πληρώσει την επιταγή που εξέδωσε ο πελάτης. Ωστόσο, σύμφωνα με το νόμο άρθρο 3 παρ.1 και 79 παρ.1 Ν. 5960/1933 που αναφέρει ότι απαραίτητη προϋπόθεση είναι ότι ο πελάτης κατέθεσε ήδη κάποιο χρηματικό ποσό σαν πρόβλεψη ή αντίκρισμα στη τράπεζα και έπειτα ότι η τελευταία άνοιξε πίστωση υπέρ αυτού. Κατά συνέπεια λοιπόν, η επιταγή εκδίδεται σε τράπεζα η οποία έχει τα αντίστοιχα διαθέσιμα κεφάλαια του πελάτη. Σε περίπτωση που δεν υπάρχουν διαθέσιμα κεφάλαια στη τράπεζα και επιπλέον δεν τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις του νόμου και έγινε έκδοση της επιταγής, τότε μπορεί ως τίτλος να θεωρείται έγκυρη, αλλά τίθεται το ζήτημα της αστικής και ποινικής ευθύνης του προσώπου που δεν έχει αντίκρισμα στη τράπεζα (Αργυρός, 2017).

Η επιταγή εκδίδεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία εκδίδεται:

- Σε διαταγή του ίδιου του εκδότη, για παράδειγμα πληρώσατε σε διαταγή μου, όπου εννοείται σε διαταγή του εκδότη.
- Για λογαριασμό τρίτου, για παράδειγμα πληρώσατε σε διαταγή Γ.Α., δηλαδή ενός τρίτου.

- Στον ίδιο τον εκδότη, μόνο σε περίπτωση που πρόκειται για επιταγή που εκδίδεται μεταξύ διαφόρων καταστημάτων του ίδιου του εκδότη, για παράδειγμα την εκδίδει το κατάστημα της Εθνικής Τράπεζα στην Πάτρα σε διαταγή της Εθνικής Τράπεζας Αθήνας.

Ένα άλλο πολύ σημαντικό νομικό χαρακτηριστικό της επιταγής είναι το ότι έχει σύντομη προθεσμία για τον κομιστή προκειμένου να την εμφανίσει στην τράπεζα και ακολούθως να εισπράξει το χρηματικό ποσό που αναγράφεται. Στην περίπτωση που το χρηματικό ποσό δεν υπάρχει και η είσπραξή του είναι αδύνατη ο νόμος δίνει στον κομιστή έξι μήνες από την ημερομηνία προσκόμισης της επιταγής να κινήσει όλες τις νομικές διαδικασίες στρεφόμενος κατά του εκδότη της επιταγής προκειμένου να διεκδικήσει τα χρήματα που του οφείλονται (Μάζης, 2013). Επιπλέον οι αγωγές των διάφορων υπόχρεων από αναγωγή πληρωμής της επιταγής παραγράφονται 6 μήνες μετά από την ημέρα που ο υπόχρεος πλήρωσε την επιταγή ή από την ημέρα που πραγματοποιήθηκε η αγωγή.

Ο ποινικός χαρακτήρας της ακάλυπτης επιταγής υπάρχει προκειμένου να ενισχύεται η δημόσια εμπιστοσύνη προς το δικαστικό σύστημα. Επιπλέον αντιμετωπίζεται αυστηρά από τον νόμο και συνήθως υπεύθυνο είναι το Μονομελές Πλημμελειοδικείο. Ένα τελευταίο κομμάτι που αξίζει να τονιστεί είναι ότι παρά τις κατά καιρούς τροποποιήσεις άρθρων του ν. 5960/1933, η νομοθεσία βασίζεται σε έναν αρκετά παλιό νόμο ο οποίος με βάση τα γεγονότα των τελευταίων ετών κρίνει (μερικής) αναθεώρησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο :Οι συνέπειες της ακάλυπτης επιταγής

3.1 Η ακάλυπτη επιταγή

Ως επιταγή μπορούμε να ορίσουμε το αξιόγραφο με το οποίο ο εκδότης του εγγράφου δίνει εντολή στον πληρωτή (πιστωτικό ίδρυμα) να πληρώσει στο όνομα του πρώτου ένα συγκεκριμένο χρηματικό ποσό στον κομιστή της. Στην επιταγή πληρωτής μπορεί να είναι

μονό τράπεζα ή κάποιο αντίστοιχο πιστωτικό ίδρυμα. Εδώ εντοπίζεται και η βασική διαφορά της από άλλα αξιόγραφα όπως για παράδειγμα η συναλλαγματική και το γραμμάτιο εις διαταγή. Το δικαίωμα να εκδίδει επιταγές παρέχεται μόνο στο άτομο εκείνο που έχει καταθέσει στην τράπεζα, από τις οποίες βέβαια και μπορούν να πραγματοποιηθούν οι πληρωμές προς τους άλλους και μετά από ειδική συμφωνία που έχει γίνει με την εκάστοτε τράπεζα. Η επιταγή ουσιαστικά διαδραματίζει το ρόλο του ρευστού χρήματος.

Θα πρέπει να αναφερθεί πως σύμφωνα με το ν. 5960/1933 περί επιταγής η επιταγή προκειμένου να έχει ισχύ, θα πρέπει να περιλαμβάνει τα παρακάτω :

- Την ονομασία «επιταγή»
- Την απλή και καθαρή εντολή πληρωμής ορισμένου ποσού
- Το όνομα του ατόμου που οφείλει να πληρώσει (πληρωτής)
- Τον τόπο της πληρωμής
- Τη χρονολογία και τον τόπο έκδοσης της επιταγής
- Την υπογραφή του ατόμου που εξέδωσε την επιταγή (εκδότης)

Υπάρχουν επιταγές που καλούνται ονομαστικές ή αμεταβίβαστες αλλιώς, καθώς και εις διαταγή οι οποίες αποκαλούνται μεταβιβάστες. Για να μπορέσει να γίνει η μεταβίβαση της επιταγής είναι αναγκαία η οπισθογράφιση. Δηλαδή να υπάρξει υπογραφή στο πίσω μέρος. Το άτομο που υπογράφει στο πίσω μέρος της επιταγής καλείται οπισθογράφος και έχει είναι αυτός που έχει την ευθύνη πληρωμής της ταυτόχρονα με τον εκδότη. Οι οκτώ μέρες αποτελούν το χρονικό όριο το οποίο έχουν ο οπισθογράφος και ο εκδότης για να πληρωθεί η επιταγή. Σε περίπτωση που παρέλθει αυτό το διάστημα των οκτώ ημερών, η τράπεζα ή το αντίστοιχο πιστωτικό ίδρυμα έχει την επιλογή της πληρωμής αλλά σε καμία περίπτωση δεν υποχρεούται να προβεί σε αυτή. Η ακάλυπτη επιταγή στην οποία αναφερόμαστε είναι αυτή που εκδίδεται χωρίς την ύπαρξη του ποσού που αναγράφει στην τράπεζα. Η έκδοση μιας τέτοιας επιταγής αποτελεί ποινικό αδίκημα. Για να ασκηθεί ωστόσο δίωξη είναι απαραίτητο ο παθόντας να προχωρήσει σε όλες τις απαραίτητες νομικές ενέργειες. Σχετικά με το χρόνο εκπλήρωσης της επιταγής είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι πολλές φορές μπορεί η ημερομηνία έκδοσης της επιταγής να είναι άλλη από την πραγματική. Είναι ένα φαινόμενο που συμβαίνει αρκετά συχνά λόγω των στενών χρονικών ορίων πληρωμής. Στην περίπτωση προγενέστερης ημερομηνίας από την αναγραφόμενη η επιταγή καλείται προχρονολογημένη. Από την άλλη πλευρά η περίπτωση που συναντάμε συχνότερα είναι αυτή της

μεταχρονολογημένης επιταγής, δηλαδή αυτής που αναγράφει μεταγενέστερη ημερομηνία (Τσιάμη, 2012). Υπάρχει επίσης και η δίγραμμη επιταγή που αποτελεί ένα μέσο για συμψηφισμό στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης και δεν μπορεί να εξαργυρωθεί σε μετρητά (Μαργαρίτης και Δημήτραινας, 2001).

Η επιταγή σε ένα γενικότερο πλαίσιο έχει βαρυσήμαντο ρόλο στην σημερινή οικονομία καθώς είναι ένα ευέλικτο μέσο πληρωμών, στις εμπορικές κυρίως συναλλαγές. Δεν θα πρέπει όμως να ξεχνάμε ότι σε περίπτωση που χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά από τον εκδότη της όπως σε περίπτωση που δεν έχει καταθέσει μεγαλύτερες ή ίσες του αναγραφόμενου ποσού, πέρα των ποινών που επισύρει από τον νόμο πλήττει τόσο την το άτομο που την αποδέχεται όσο και συνολικά την οικονομία (Καχριμάνης, 2001). Πλέον δεν χρειάζεται η καλή πίστη του αποδοχέα, αλλά η φερεγγυότητα του εκδότη της. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα στην Ελλάδα παρατηρείται υπάρχει μεγάλη αύξηση του αριθμού των ακάλυπτων επιταγών, με αποτέλεσμα πολλές επιχειρήσεις και ιδιώτες να υφίστανται σοβαρή οικονομική ζημία. Σύμφωνα με στοιχεία του συστήματος αθέτησης υποχρεώσεων ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ για το χρονικό διάστημα από τον Ιανουάριο του 2020 μέχρι τον Απρίλιο της ίδιας χρονιάς το ποσό των ακάλυπτων επιταγών ανήλθε στα 39,8 εκατομμύρια ευρώ, την στιγμή που το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019 ήταν 37,8 εκατομμύρια ευρώ (Κουκάκης, 2020).

3.2 Νομικές συνέπειες από την χρήση ακάλυπτων επιταγών

Η χρήση ακάλυπτων επιταγών όπως είδαμε και ορίζοντας την έννοια στην προηγούμενη υπό ενότητα αποτελεί αδίκημα και έχει βαρύτερες νομικές συνέπειες. Όταν γίνεται η σφράγιση μιας επιταγής, δηλαδή ο παραλήπτης την εμφανίζει στην τράπεζα προς πληρωμή και ο λογαριασμός με τον οποίο είναι συνδεδεμένη δεν έχει χρήματα για αυτή την εκπλήρωση, τότε ακολουθεί η νομική οδός. Μετά την καταγγελία του παθόντα ενεργοποιείται ο νομικός μηχανισμός. Ωστόσο είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως αν δεν υπάρξει μήνυση του παραλήπτη της επιταγής, δεν μπορεί το πρόβλημα να επιλυθεί στα δικαστήρια. Η δίκη περιλαμβάνει ακροαματική διαδικασία όπου ο εκδότης και υπόλογος συνήθως προσπαθεί να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους δεν πληρώθηκε η επιταγή. Οι πιο συνήθεις λόγοι είναι αυτοί της πτώχευσης και των οικονομικών προβλημάτων γενικότερα. Αν τελικά κριθεί ένοχος το δικαστήριο δίνει εντολή να κατάσχουν περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στο

όνομά του προκειμένου να πληρωθεί ο παραλήπτης ή έστω να περιοριστεί η οικονομική ζημιά την οποία υπέστη. Μοναδική λύση για να αποφευχθεί κάτι τέτοιο είναι η εξολοκλήρου αποζημίωση του παραλήπτη από τον εκδότη, όπου έπειτα δηλώνεται στο δικαστήριο, ώστε να σταματήσει η διαδικασία της ποινικής δίωξης (Αθανάσας κ.α., 2012). Μάλιστα ο νόμος περιλαμβάνει και τρίμηνη φυλάκιση για τους εκδότες των ακάλυπτων επιταγών.

Υπάρχουν ωστόσο και σημαντικά προβλήματα στην όλη διαδικασία. Αφού το άτομο που εξέλαβε την επιταγή και δεν κατάφερε να πάρει τα χρήματά του, υποβάλλει μήνυση κατά του εκδότη, ο εκδότης θα λάβει ειδοποίηση παρουσίασης στο πλησιέστερο αστυνομικό τμήμα. Σαν κατηγορούμενος προσπαθεί να αναβάλει την στιγμή παρουσίας του όσο περισσότερο μπορεί, προκειμένου να κερδίσει χρόνο. Αφού παρουσιαστεί στο αστυνομικό τμήμα είναι πιθανό η πρώτη δικάσιμος ημερομηνία να οριστεί μετά από ένα ή δυο χρόνια. Στην πρώτη δικάσιμο η συντριπτική πλειοψηφία των οφειλετών ζητάει αναβολή με πρόσχημα λόγους υγείας ή αδυναμία μεταφοράς, προκειμένου να υπάρξει επιπλέον χρόνος κερδισμένος. Είναι ένα φαινόμενο που αυξάνει κατά πολύ τον φόρτο εργασίας των δικαστηρίων με ότι αυτό συνεπάγεται.

Την τελευταία δεκαετία λόγω της οικονομικής κρίσης, οι νόμοι για τις ακάλυπτες επιταγές μεταβλήθηκαν. Το διάστημα των 30 ημερών δίνεται πλέον ως προθεσμία εξόφλησης της ακάλυπτης επιταγής. Επιπρόσθετα όσα άτομα έχουν οφειλές μικρότερες των 1000 ευρώ δεν αποτελούν μέρος της λίστας του συστήματος Τειρεσίας. Έτσι απαλλάσσονται από συνέπειες όπως την μη εξασφάλιση δανείων ή την στέρηση του βιβλιαρίου των επιταγών (Σπανοπούλου, 2016).

3.3 Οι συνέπειες για την Ελληνική οικονομία

Οι ακάλυπτες επιταγές αποτελούσαν ανέκαθεν μια μεγάλη πληγή για την Ελληνική οικονομία. Κατά πολλούς μάλιστα αποτελούν το μεγαλύτερο πρόβλημα με το οποίο έρχεται αντιμέτωπη η οικονομία της χώρας μας κάθε χρόνο. Το γεγονός ότι επιφέρουν πολλές αρνητικές συνέπειες για τον αποδέκτη της, σημαίνει ότι και η συνολική οικονομία γενικότερα επηρεάζεται με τρόπο αρνητικό. Από το ξεκίνημα της οικονομικής κρίσης το 2009 μέχρι το

2019 στην χώρα μας εκδόθηκαν συνολικά ακάλυπτες επιταγές ύψους 10,44 δισεκατομμυρίων ευρώ που αντιστοιχεί σε ποσοστό 10,44% του ΑΕΠ (Δαλιάνης, 2020).

Πολλά προβλήματα ξεκίνησαν από το 1992 όταν οι τράπεζες άρχισαν να δέχονται τις επιταγές ως μέσο για την χορήγηση δανείων. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι επιταγές να αποτελέσουν μια καλή λύση για πολλά άτομα τα οποία ήθελαν άμεση ρευστότητα χωρίς να διαθέτουν τα απαραίτητα εγγύα. Αποτέλεσε και έναν από τους λόγους που συνέβαλλαν στην αλόγιστη χορήγηση δανείων τα οποία αργότερα δεν εξοφλήθηκαν. Οι τράπεζες αναγκάστηκαν να προβούν σε κατασχέσεις οι οποίες όμως σε πολλές περιπτώσεις δεν έφεραν στα ταμεία τους τα χρηματικά ποσά που παραχωρήθηκαν μέσω των δανείων. Μια άλλη συνέπεια ήταν ότι διαχρονικά πολλές επιχειρήσεις οι οποίες ήταν υγιείς έπεσαν θύματα ακάλυπτων επιταγών με αποτέλεσμα να χάσουν σημαντικό μέρος των εσόδων τους και να αντιμετωπίσουν οικονομικά προβλήματα. Αρκετές μάλιστα ήταν αυτές που έκλεισαν οριστικά λόγω αδυναμίας πληρωμής προσωπικού ή προμηθευτών από την έλλειψη ρευστών που προκλήθηκε στα ταμεία τους. Γενικότερα δημιουργήθηκε μεγάλη ανασφάλεια στην αγορά. Επιπλέον δημιουργήθηκε μια σειρά αλυσιδωτών αντιδράσεων καθώς το κλείσιμο επιχειρήσεων αύξησε τα ποσοστά ανεργίας στην κοινωνία. Ένα άλλο πρόβλημα που δημιουργήθηκε είναι ότι υπάρχουν τράπεζες που κατέχουν επιταγές από εταιρίες ή νομικά πρόσωπα που με βάση τα στοιχεία τους δεν θεωρούνται αξιόχρεες, ωστόσο συνεχίζουν να διαθέτουν μπλοκ επιταγών (Συλλογικό, 2013). Αυτό έρχεται σαν αποτέλεσμα του ότι οι τράπεζες δεν αντιμετωπίζουν νομικές κυρώσεις σε περίπτωση που παραχωρήσουν μπλοκ επιταγών χωρίς την ύπαρξη των κατάλληλων προϋποθέσεων, αλλά μόνο σε βαθμό πταίσματος ο υπάλληλος που θα παραχωρήσει το μπλοκ. Επιπλέον υπάρχουν εταιρίες οι οποίες στην περίπτωση που σφραγίσουν μια ακάλυπτη επιταγή και δεν εισπράζουν το οφειλόμενο ποσό αντιμετωπίζουν άμεσο πρόβλημα με τους προμηθευτές τους. Αναφερόμαστε σε εταιρίες πώλησης υγρών καυσίμων που οι προμηθευτές τους εφαρμόζουν μια γραμμή πιστωτικής πολιτικής η οποία δεν αφήνει πολλά χρονικά περιθώρια για την εξόφληση τους. Ίδιο πρόβλημα αντιμετωπίζουν και αρκετές εισαγωγικές επιχειρήσεις οι οποίες μπορεί να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της αδυναμίας παραλαβής των εμπορευμάτων τους. Τέλος σε επίπεδο μικρομεσαίων επιχειρήσεων ή και μεταξύ ατόμων η έκδοση ακάλυπτων επιταγών και η αποδοχή τους προκάλεσε τεράστια προβλήματα διότι οι επιχειρήσεις ή τα άτομα που τις δέχονταν είχαν περιορισμένες πηγές εσόδων και η εξάρτησή τους από την είσπραξη της επιταγής ήταν πολύ μεγάλη. Ακόμα και στην περίπτωση που ακολουθούσαν την νομική οδό ήταν αμφίβολο το αν θα υπάρχουν η επιχειρήσεις μέχρι την

τελική απόφαση του δικαστηρίου, ενώ σε ατομικό επίπεδο τα νοικοκυριά έφταναν σε σημείο να μην μπορούν να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες (Nicholson & Snyder, 2018).

3.4 Τα μέτρα του κράτους για την οικονομία

Οποιαδήποτε κυβέρνηση και αν έχει εκλεγεί στην χώρα μας έρχεται συχνά αντιμέτωπη με επιχειρηματίες, ενώσεις εμπόρων και βιοτεχνών, αλλά και ομοσπονδίες ελεύθερων επαγγελματιών που ζητούν την λήψη μέτρων όσο το δυνατόν συντομότερα για να προστατευτούν. Ειδικότερα όταν μιλάμε για εκπροσώπους με υγιείς επιχειρήσεις το θέμα των ακάλυπτων επιταγών θίγεται και ζητούνται περισσότερες νομικές κυρώσεις για τον περιορισμό του (Μάρκου, 2012).

Με βάση τα στοιχεία του Τειρεσία (που θα παρατεθούν αναλυτικά σε πίνακες στο επόμενο κεφάλαιο) οι ακάλυπτες επιταγές και οι απλήρωτες συναλλαγματικές το επτάμηνο του 2020 ανήλθαν σε περίπου 48 εκατομμύρια ευρώ. Μπορεί το ποσό να μην φαίνεται μεγάλο αν το συγκρίνουμε για παράδειγμα με το αντίστοιχο επτάμηνο του 2017 όπου ανήλθε σε 2,1 δισεκατομμύρια ευρώ, ωστόσο αυτό αποτελεί μαγική εικόνα. Αυτό συνέβη λόγω του ξεσπάσματος της πανδημίας του κορονοϊού, αφού οι επιταγές μεγάλης αξίας μπήκαν σε αναστολή πληρωμής για 75 ημέρες. Πολλές μεγάλες επιχειρήσεις με τζίρο άνω των 300.000 ευρώ εκμεταλλεύτηκαν αυτό το μέτρο προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές απώλειες λόγω της πανδημίας (Κουκάκης, 2020).

Ο αριθμός των ακάλυπτων επιταγών που κόπηκαν μέχρι και τον Ιούλιο ανήλθε σε 3.323 τεμάχια. Αν το συγκρίνουμε με τον αριθμό του αντίστοιχου επτάμηνου του 2017 που ήταν 196.431, βλέπουμε ότι υπάρχει μια μεγάλη μείωση του αριθμού των ακάλυπτων επιταγών. Αυτό οφείλετε στο γεγονός ότι πλέον δεν υπάρχει τόσο μεγάλη εμπιστοσύνη στην αγορά, ειδικά μετά την κρίση του κορονοϊού και επιπλέον στο γεγονός ότι οι τράπεζες εκδίδουν περιορισμένα καρνέ επιταγών.

Πέραν του προβλήματος των ακάλυπτων επιταγών, μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και τα απλήρωτα συναλλαγματικά για το επτάμηνο του 2020. Με το όρο αυτό εννοούμε ένα αξιόγραφο που καλείται συναλλαγματική και με το οποίο ένα οποιοδήποτε πρόσωπο δίνει εντολή σε ένα άλλο να πληρώσει σε τρίτο πρόσωπο ένα χρηματικό ποσό στο χρόνο και στο

τόπο που έχει οριστεί. Το ποσό των απλήρωτων συναλλαγματικών μέχρι και τον μήνα Ιούλιο του τρέχοντος έτους ανήλθε σε 16,5 εκατομμύρια ευρώ περίπου. Ταυτόχρονα ο αριθμός των τεμαχίων έφτασε σε 10.984.

Τα προηγούμενα χρόνια το πρόβλημα εστιζόταν στα μεγάλα χρηματικά ποσά που εκκρεμούσαν σε ακάλυπτες επιταγές. Μάλιστα ο συνδυασμός αυτού του προβλήματος με τις καθυστερούμενες εισφορές των ασφαλιστικών ταμείων (ΙΚΑ, ΟΑΕΕ) δημιουργούσε τριγμούς στην αγορά και τα μέτρα που προτεινόταν αφορούσαν την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης. Από την εμφάνιση της πανδημίας του κορονοϊού στις αρχές του 2020 έγινε σαφές ότι θα προκύψουν νέα προβλήματα, τα οποία δεν υπήρξαν στο παρελθόν. Η δυσμενής κατάσταση που δημιουργήθηκε με το μέτρο της κυβέρνησης για lock down 2 περίπου μηνών, προκειμένου να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος για την δημόσια υγεία από την μία πλευρά συνέβαλε σημαντικά στο να μην υπάρξει υπερφόρτωση του συστήματος υγείας από την άλλη όμως επηρέασε αρνητικά την οικονομία. Πέρα από το μέτρο των 75 ημερών που αναφέρθηκε νωρίτερα είναι σημαντικό να υπάρξουν και άλλες τροπολογίες για την αντιμετώπιση αυτής της κρίσης. Ένα μέτρο που θα βοηθούσε αυτή την κατάσταση είναι να υπάρξει η περίοδος των 75 ημερών για τις τουριστικές επιχειρήσεις και τις εποχιακές με εκκίνηση όμως την ημέρα κλεισίματός τους, δηλαδή την τελευταία μέρα της τουριστικής σεζόν που θα λειτουργούν. Άλλωστε με τα μέχρι τώρα δεδομένα ο κλάδος του τουρισμού φαίνεται να είναι αυτός που έχει πληγεί περισσότερο από την πανδημία, λόγο εισροής μικρότερου αριθμού τουριστών στην χώρα. Επιπλέον η κυβέρνηση μπορεί να δώσει μεγαλύτερη διορία για την εγγραφή των επιχειρήσεων που επλήγησαν από τα γεγονότα των τελευταίων μηνών στο σύστημα Τειρεσίας. Αυτό θα αποφασίζεται με βάση τον τζίρο που είχαν φέτος σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο. Καλό θα ήταν αυτές που έχουν μια μείωση άνω του 50% να έχουν ευνοϊκότερη μεταχείριση για ένα διάστημα είτε είναι εκδότες είτε παραλήπτες των ακάλυπτων επιταγών. Τέλος είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα παραχωρήσει κονδύλια προκειμένου να βοηθήσει στην ανάκαμψη της οικονομίας μετά την πανδημία. Χαρακτηριστικό είναι ότι η Ελλάδα θα λάβει 22,5 δισεκατομμύρια ευρώ ως άμεση επιχορήγηση, χρήματα τα οποία πρέπει να αξιοποιηθούν και να βοηθηθούν επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν πρόβλημα με τις ακάλυπτες επιταγές, ώστε μακροπρόθεσμα να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη στην αγορά (Τα Νέα, 2020).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο :Δικαστικές αποφάσεις και στατιστικά ακάλυπτων επιταγών

4.1 Προβλήματα που προκύπτουν από τις ακάλυπτες επιταγές

Η ακάλυπτη επιταγή όπως είδαμε και στα προηγούμενα κεφάλαια, μπορεί να αποτελέσει αιτία για ποινικά διωκόμενα αδικήματα. Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι στην Ελλάδα την περίοδο 2009 μέχρι το 2014 εκδόθηκαν 9,04 δις ευρώ ακάλυπτες επιταγές και από το 2015 μέχρι το 2019 εκδόθηκαν 1,4 δις ευρώ. Κάτι που μεταφράζεται ως 10,44 δις ευρώ συνολικά σε ακάλυπτες επιταγές ή αλλιώς περίπου 5% του ΑΕΠ της χώρας (Δαλιάνης, 2020).

Έχουμε την αναγκαστική εκτέλεση κατά της περιουσίας του οφειλέτη, την κατάσχεση σε ακίνητο περιουσιακό στοιχείο. Ο νόμιμος κομιστής της επιταγής έχει τη δυνατότητα με αντίγραφο εξ αντιγράφου, εφόσον δεν έλαβε το αναγραφόμενο στην επιταγή ποσό, να στραφεί εναντίον της ακίνητης περιουσίας που μπορεί να έχει ο οφειλέτης. Έτσι προβαίνει σε αναγκαστική εκτέλεση εναντίον της. Εδώ αναφερόμαστε σε ένα ενοχικό δικαίωμα όπου ο δικαιούχος που είναι ο κομιστής έχει την εξουσία να απαιτήσει το ποσό που του οφείλεται από τον οφειλέτη, ένα δικαίωμα που πηγάζει από την σύμβαση που έχει συναφθεί της οποίας τον ρόλο έχει η επιταγή (Αγαλλοπούλου,2016).

Ο νόμιμος κομιστής μπορεί να στραφεί κατά της ακίνητης περιουσίας και την προτιμά ως αντικείμενο αναγκαστικής εκτέλεσης είναι γιατί η ακίνητη περιουσία έχει μεγαλύτερη και αναλλοίωτη χρηματική αξία έναντι των κινητών περιουσιακών στοιχείων. Το ακίνητο υπόκειται σε πλειστηριασμό για την είσπραξη του ποσού των οφειλών, γεγονός που σημαίνει ότι θα τραβήξει το ενδιαφέρον μεγαλύτερου ακροατηρίου αγοραστών. Τα όρια στο τι θα κατασχεθεί περιγράφονται αναλυτικά στην έκθεση κατάσχεσης όπου δεν αναγράφεται η αντικειμενική αξία του ακινήτου και η τιμή πώλησής του, για τον λόγο ότι ο πλειστηριασμός έχει άμεσο χαρακτήρα και αφορά όλο το ακίνητο και όχι τμήματά του.

Σε περίπτωση μη αναγραφής στην έκθεση κατάσχεσης κατά εργοστασίου συγκεκριμένων μηχανημάτων τα οποία εξαιρούνται από την κατάσχεση, είναι εφικτό να πουληθεί ο χώρος του εργοστασίου χωρίς όμως την κατάσχεση ή τον πλειστηριασμό των μηχανημάτων (Σπυριδάκης, 2018).

Σχετικά με την έκθεση κατάσχεσης και το περιεχόμενό της ένα απαραίτητο στοιχείο για να πραγματοποιηθεί η κατάσχεση του ακινήτου περιουσιακού στοιχείου που ανήκει στον οφειλέτη του ποσού της ακάλυπτης επιταγής είναι το να συνταχθεί από τον Δικαστικό Επιμελητή έκθεσης. Έτσι θα περιγράφει με συγκεκριμένα στοιχεία το ακίνητο που έχει κατασχεθεί. Τα στοιχεία αυτά είναι η θέση στην οποία βρίσκεται, η έκταση, το αν βρίσκεται στο εθνικό κτηματολόγιο, με σκοπό να μην υπάρχει κάποια αμφιβολία για την ταυτότητα του συγκεκριμένου ακινήτου περιουσιακού στοιχείου προς πλειστηριασμό. Στην έκθεση κατάσχεσης χρειάζεται να είναι παρόν και ένας μάρτυρας ο οποίος θα είναι άνω των 18 ετών. Σε περίπτωση που απουσιάζει ο οφειλέτης και δεν υπάρχει κάποιος συγγενής ή υπάλληλος εκεί, η κατάσχεση απαιτεί την παρουσία δυο μαρτύρων άνω των 18 ετών ή αλλού δικαστικού επιμελητή.

Αξίζει ακόμα να σημειωθεί ότι αν επισπεύδεται κατάσχεση περισσότερων ακινήτων, στην έκθεση κατάσχεσης είναι αναγκαίο να αναφέρεται η τιμή πρώτης προσφοράς για κάθε ακίνητο (Μακρή, 2010).

Η επίδοση αντιγράφου ή αλλιώς περίληψη της έκθεσης κατάσχεσης αποτελεί μια έκθεση η οποία αναφέρει όλα εκείνα τα ειδικά χαρακτηριστικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν το ακίνητο όπως για παράδειγμα τον εκτελεστικό τίτλο, τον τόπο πλειστηριασμού και την τιμή πρώτης προσφοράς. Τα αντίγραφα της έκθεσης καθώς και η περίληψή της που αναφέρουν όλα αυτά τα στοιχεία που αναφέραμε πριν μπορεί να εκδοθεί αμέσως μόλις ολοκληρωθεί η εκτέλεση της κατάσχεσης και να παραδοθεί στον οφειλέτη. Σε περίπτωση που απουσιάζει ο οφειλέτης

τότε δεν δύναται να συνταχθεί άμεσα και καταρτιστεί το αντίγραφο της έκθεσης κατάσχεσης ή της περιλήψεώς της και θα πρέπει απαραίτητα να γίνει την επόμενη από την κατάσχεση ημέρα.

Όταν έχουμε κατάσχεση σε βάρος ανώνυμης εταιρίας το αντίγραφο της έκθεσης παραδίδεται στο εκάστοτε νόμιμο εκπρόσωπο της εταιρίας. Αν αυτός δεν είναι παρών το έγγραφο παραδίδεται την επόμενη ημέρα στην οικεία του αν μένει εντός της περιφέρειας που έγινε η κατάσχεση αλλιώς μέσα σε διάστημα οκτώ ημερών οφείλει να παραδοθεί η έκθεση γιατί σε αντίθετη περίπτωση υπάρχει ποινή ακυρότητας.

Μια πολύ σημαντική κατηγορία είναι τα ακατάσχετα κινητά περιουσιακά στοιχεία. Προκειμένου να γίνει μια κατάθεση των κινητών στοιχείων του οφειλέτη, χρειάζεται πρώτα να λάβει χώρα ένας διαχωρισμός των στοιχείων σε κατασχεμένα και ακατάσχετά. Ο προσδιορισμός ακατάσχετα συνεπάγεται με το ότι τα συγκεκριμένα στοιχεία εξαιρούνται της κατάσχεσης και κατ' επέκταση του πλειστηριασμού. Ακατάσχετα κινητά περιουσιακά στοιχεία μπορεί να είναι:

- Τα πράγματα προσωπικής χρήσης του οφειλέτη καθώς και της οικογένειάς του. Για παράδειγμα τα ρούχα, τα έπιπλα, τα σκεύη μαγειρικής χρήσης, αφού αποτελούν βασικά στοιχεία για την διαβίωση και τις βασικές ανάγκες του οφειλέτη.
- Τα τρόφιμα και τα καύσιμα
- Τα παράσημα και όλα τα αναμνηστικά αντικείμενα όπως χειρόγραφα, επιστολές, οικογενειακά έγγραφα και επαγγελματικά βιβλία, τα οποία πολλές φορές αποτελούν αντικείμενα συναισθηματικής αξίας για τον οφειλέτη.
- Τα αντικείμενα τα οποία προορίζονται για την γενική μόρφωση του οφειλέτη όπως είναι για παράδειγμα τα βιβλία, τα DVD εκπαιδευτικού περιεχομένου και διάφορα εργαλεία τέχνης.

Οι διατάξεις που υπάρχουν για τα ακατάσχετα αντικείμενα έχουν ως σκοπό την προστασία σε ένα βαθμό του οφειλέτη και υπόχρεου για την πληρωμή της επιταγής. Είναι δηλαδή προς το συμφέρον του. Ωστόσο αυτό ισχύει μόνο για κινητά αντικείμενα απαραίτητα για την διαβίωση του και την κάλυψη των καθημερινών του αναγκών (Τσίχλης, 2020).

Η αναστολή κατά της διαταγής πληρωμής είναι μια αυτοτελής άσκηση ανακοπής. Όμως δεν επιφέρει και την αναστολή της εκτέλεσης της διαταγής πληρωμής και για το λόγο αυτό είναι

αναγκαίο προς το αρμόδιο δικαστήριο να υπάρξει άσκηση αίτησης για αναστολή της εκτελεστικής διαδικασίας μέχρι να εκδοθεί η απόφαση περί της ανακοπής.

Για να χορηγηθεί αυτή η αναστολή από το δικαστήριο υπάρχουν κάποιες βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται. Τέτοιες είναι η πιθανότητα της ευδοκίμησης της ανακοπής καθώς και η ανεπανόρθωτη βλάβη την οποία μπορεί να υποστεί ο αιτών την αναστολή στην περίπτωση που προχωρήσει σε βάρος του ο επισπεύδων σε αναγκαστική εκτέλεση. Αν η ανακοπή κριθεί ως αβάσιμη το δικαστήριο δεν χορηγεί αναστολή στον αιτούντα οφειλέτη της απαίτησης.

Υπάρχει η περίπτωση της προσωρινής διαταγής που αποτελεί ένα τρόπο να σταματήσει η επίσπευση της πληρωμής που έχει γίνει από τον κομιστή. Συγκεκριμένα μέχρι την ημερομηνία της εκδίκασης της αίτησης αναστολής εναντίον της αναγκαστικής εκτέλεσης η οποία επισπεύδεται από τον αιτούντα για την πληρωμή του και του δίνει τη δυνατότητα να εκτελεί πράξεις εκτελέσεως κατά της περιουσίας του οφειλέτη.

Ως μοναδική διέξοδο αντίδρασης ο οφειλέτης έχει την προσωρινή διαταγή με την οποία και ζητάει την αίτηση αναστολής τους περιλαμβάνοντας έγγραφα το σχετικό αίτημα στη δικογραφία. Η προσωρινή διαταγή εκδίδεται και χορηγείται από τον δικαστή του δικαστηρίου προς το άτομο στο οποίο εκκρεμεί η ανακοπή. Η προσωρινή διαταγή είναι ένα σημείωμα το οποίο έχει ως στόχο να παρεμποδίσει άμεσα την εκτελεστική διαδικασία. Σε περίπτωση που γίνει δεκτή τα αρμόδια όργανα του δικαστηρίου σταματάνε αμέσως κάθε πράξη εκτέλεσης κατά της περιουσίας του οφειλέτη. Υπάρχει ωστόσο η δυνατότητα να ανακληθεί, εφόσον κριθεί σκόπιμο.

Ο πλειστηριασμός αποτελεί μια μέθοδο που υπάρχει από τα αρχαία χρόνια. Τις τελευταίες δεκαετίες, η θεωρία των πλειστηριασμών μάλιστα έχει γίνει ένας από τους πιο ενεργούς ερευνητικούς τομείς στις οικονομικές επιστήμες. Πλειστηριασμός σημαίνει η δημοπράτηση κάποιου προϊόντος με σκοπό να υπάρξει η μεγαλύτερη δυνατή προσφορά για την πώλησή του. Η εστίαση στις δημοπρασίες δεν προκαλεί έκπληξη, καθώς οι δημοπρασίες έχουν χρησιμοποιηθεί ευρέως πάνω από χιλιάδες χρόνια για να πουλήσει μια αξιοσημείωτη γκάμα προϊόντων. Οι πρώτες αναφορές των πλειστηριασμών έχουν γίνει από τον ιστορικό Ηρόδοτο περίπου το 500 πΧ. Η διαδικασία αυτή ενεργοποιείται στην περίπτωση μας όταν δεν υπάρχουν επαρκή ρευστά διαθέσιμα στο λογαριασμό του οφειλέτη προς εξόφληση του κομιστή και τα περιουσιακά του στοιχεία μπαίνουν σε διαδικασία εκποίησης, μια πράξη η οποία γίνεται με δικαστική απόφαση. Είναι μια πράξη που υπάγεται στο δημόσιο δίκαιο. Αρχικά ο

πλειστηριασμός γίνεται γνωστός σε κάθε ενδιαφερόμενο και σε περίπτωση που υπάρξει μια μεγάλη προσφορά αυτή μπορεί να ικανοποιήσει όλα τα μέλη, αφού ο κομιστής θα λάβει το χρηματικό ποσό που δικαιούταν όπως και οποιοσδήποτε άλλος στον οποίο οφείλονταν χρήματα. Μάλιστα σε περίπτωση που περισσέψουν χρήματα από την όλη διαδικασία εξόφληση τότε αυτά δίνονται στον εκδότη της επιταγής και οφειλέτη (Σπυριδάκης, 2018).

Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ως αρνητικό του πλειστηριασμού το γεγονός ότι χειράζεται να μεσολαβήσει ένα αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα μεταξύ της απόφασης κατάσχεσης του περιουσιακού στοιχείου, της εκποίησης του και τελικά της πώλησης. Συνήθως το χρονικό από την ώρα που θα επιδοθεί η κατάσχεση μέχρι την διαδικασία της δημοπράτησης είναι οι δεκαπέντε (15) ημέρες.

Η κήρυξη του πλειστηριασμού πρέπει να γίνεται πριν την έναρξη του στον τόπου που θα λάβει χώρα η πλειοδοτική διαδικασία. Όσον αφορά τα κινητά περιουσιακά στοιχεία η κήρυξη γίνεται από την προηγούμενη ημέρα από κήρυκα και συντάσσεται η έκθεση πλειστηριασμού που περιγράψαμε πιο πάνω η οποία αναφέρει αναλυτικά τα στοιχεία που διατίθενται στον πλειστηριασμό. Επιπλέον η δημοσίευση της έκθεσης γίνεται τουλάχιστον δέκα ημέρες πριν τον πλειστηριασμό σε κύριο φύλλο της εφημερίδας που εκδίδεται στον συγκεκριμένο δήμο ή την περιφέρεια στην οποία υπάγεται.

Όσον αφορά τον χρόνο που διενεργείται ο πλειστηριασμός αυτός διαφέρει ανάλογα με το αν τα στοιχεία που δημοπρατούνται είναι κινητά ή ακίνητα. Για τα κινητά ο χρόνος ορίζεται στις δεκαπέντε (15) ημέρες από την κατάσχεση, ενώ για τα ακίνητα είναι στις σαράντα (40) ημέρες από την κατάσχεση. Οι πλειστηριασμοί γίνονται αποκλειστικά την ημέρα Τετάρτη στο χρονικό διάστημα μεταξύ δώδεκα και δυο το μεσημέρι. Το πως θα κυλήσει η διαδικασία εξαρτάται από το πόσοι ενδιαφερόμενοι θα συγκεντρωθούν και το τι ποσά είναι διατεθειμένοι να προσφέρουν. Όπως είναι εύκολα αντιληπτό η μεγαλύτερη προσφορά είναι και αυτή που κατακυρώνεται από τον υπεύθυνο του πλειστηριασμού. Κάθε συμμετέχων στην διαδικασία έχει την πληροφορία της προσφοράς των υπολοίπων αφού πρόκειται για μια διαδικασία με ανοικτό χαρακτήρα όπου μέσα στην αίθουσα το κάθε άτομο που θέλει να κάνει προσφορά παίρνει το λόγο και αναφέρει το χρηματικό ποσό που προσφέρει. Ωστόσο για να μπορέσει κάποιος να συμμετάσχει στην διαδικασία του πλειστηριασμού θα πρέπει πρώτα να έχει καταθέσει κάποια διαπιστευτήρια. Αυτά αποτελούν ουσιαστικά την εγγύηση ότι έχει την οικονομική επιφάνεια να συμμετάσχει στο διαγωνισμό των προσφορών και μπορεί να είναι μια εγγυητική επιστολή τράπεζας ή μια επιταγή που θα ανέρχονται στο ένα τρίτο της τιμής

πρώτης προσφοράς. Σε περίπτωση που δεν κατακυρωθεί κάποια προσφορά υπερ τους η εγγύηση αυτή επιστρέφεται μετά το τέλος της διαδικασίας. Σε αντίθετη περίπτωση καταβάλλει το υπόλοιπο ποσό που συμφωνήθηκε κατά την διαδικασία της δημοπράτησης. Αν ο πλειοδότης δεν εμφανιστεί το αντικείμενο της διαδικασίας παραχωρείται στον επισπεύδοντα αφού προβεί στην κατάλληλη αίτηση, έναντι του ποσού της πρώτης προσφοράς όπως αυτή ορίζεται από την έκθεση κατάσχεσης. Αν δεν υπάρξει τέτοια αίτηση οφείλεται να διενεργηθεί μέσα σε σαράντα ημέρες ένας δεύτερος πλειστηριασμός (Χαμηλοθώρης κ.α, 2005).

Όπως αναφέραμε ο πλειστηριασμός γίνεται εντός της περιφέρειας του δήμου στον οποίο έγινε η κατάσχεση του αντικειμένου. Ο χώρος είναι συνήθως κάποιο δημόσιο κτίριο που παραχωρείται για την συγκεκριμένη διαδικασία. Για τα ακίνητα μάλιστα ισχύει ότι ο πλειστηριασμός πρέπει να γίνει όσο το δυνατόν πιο κοντά στο δημοπρατούμενο ακίνητο, έχοντας εξασφαλιστεί ότι θα μπορέσει να συμμετάσχει ο μεγαλύτερος δυνατός αριθμός πλειοδοτών. Σε ότι αφορά τον πλειστηριασμό ακινήτων είναι στην διακριτική ευχέρεια του δικαστικού επιμελητή και συνήθως επιλέγεται κάποιο μέρος κοντά εντός του δήμου που έγινε η κατάσχεση.

Για να θεωρηθεί λήξαν η διαδικασία του πλειστηριασμού πρέπει μετά το τέλος του να συνταχθεί η λεγόμενη κατακυρωτική έκθεση. Αυτή περιγράφει όλα όσα συνέβησαν κατά την διάρκεια της διαδικασίας και συντάσσεται από τον δικαστικό επιμελητή. Αναφέρει επίσης αναλυτικά όλους τους όρους της κατακύρωσης όπως προέκυψαν από την διαδικασία του πλειστηριασμού. Αποτελεί δημόσιο έγγραφο και είναι μια απόδειξη για τα όσα βεβαιώνονται από τους υπαλλήλους και τους υπεύθυνους της διαδικασίας.

Για να υπάρξει ανακοπή της όλης διαδικασίας του πλειστηριασμού χρειάζεται να κατατεθεί από τον εκτελεστή αίτηση αναστολής του πλειστηριασμού. Τα χρονικά περιθώρια για να γίνει αυτή είναι μέχρι και οκτώ ημέρες πριν την ημέρα της διενέργειας του πλειστηριασμού. Σε περίπτωση που η αναστολή γίνει δεκτή ο πλειστηριασμός αναστέλλεται για χρονικό διάστημα έξι μηνών. Με την συμπλήρωση των έξι αυτών μηνών ο πλειστηριασμός ενεργοποιείται και πάλι.

Η αγωγή του αδικαιολόγητου πλουτισμού είναι μια απαίτηση που έχει ο κομιστής της ακάλυπτης επιταγής εναντίον του εκδότη της και των εγγυητών που έχουν υπογράψει στην πίσω όψη της. Το συγκεκριμένο αδίκημα παραγράφεται μετά την πάροδο έξι μηνών από την λήξη της προθεσμίας των οκτώ ημερών για την εμφάνιση της επιταγής. Αν ο νόμιμος κομιστής δεν εμφανίσει την επιταγή εμπρόθεσμα υπάρχει έχει την δυνατότητα να ασκήσει

αγωγή αδικαιολόγητου πλουτισμού προς τους υπόχρεους για την πληρωμή της επιταγής (Αγαλλοπούλου, 2016). Ο εκδότης της επιταγής έτσι γίνεται υπόχρεος για την πληρωμή του ποσού προς τον κομιστή με την αγωγή του αδικαιολόγητου πλουτισμού. Για την παραγραφή της συγκεκριμένης απαίτησης χρειάζεται η συμπλήρωση πέντε ετών εφόσον ασκηθεί η αγωγή αδικαιολόγητου πλουτισμού κατά των υπόχρεων για την πληρωμή.

Τέλος η αγωγή από υποκείμενη ενοχική σχέση έχει να κάνει με το γεγονός ότι η επιταγή αποτελεί μέσο πληρωμής συγκεκριμένων ενοχικών σχέσεων όπως η πώληση, η σύμβαση έργου, η μίσθωση ενός ακινήτου κ.α. Η είσπραξη του ποσού που αναφέρεται στην επιταγή και αξιώνεται από τον κομιστή ασκείται μέσω αγωγής ανάμεσα στα πρόσωπα που συμμετέχουν στην συγκεκριμένη δικαιοπραξία με αίτημα την εκπλήρωση της ενοχικής παροχής που δεν εκπληρώθηκε εφόσον η επιταγή που έλαβε ο κομιστής αποδείχθηκε ακάλυπτη.

Σημαντική προϋπόθεση σε ότι αφορά την αγωγή από υποκείμενη ενοχική σχέση είναι η ύπαρξη της αμφοτεροβαρούς δικαιοπραξίας που αποτελεί και την νόμιμη αιτία της έκδοσης της επιταγής από τον έναν συμβαλλόμενο προς τον άλλον όπως και η σφράγιση της από την τράπεζα ως ακάλυπτη αφού δεν υπήρχε το αναγραφόμενο χρηματικό ποσό στον λογαριασμό του οφειλέτη. Σε αυτή την περίπτωση έχουμε ένα αξιόγραφο ακάλυπτης επιταγής που αποτελεί ενοχική υποχρέωση του οφειλέτη προς το πρόσωπο του εναγόμενου που δεν έλαβε το χρηματικό ποσό (Αγαλλοπούλου, 2016).

Στην συγκεκριμένη αγωγή υπάρχει ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα. Αυτό είναι η ότι η παραγραφή του μπορεί να συμβεί μόνο μετά την πάροδο είκοσι ετών. Αντίθετα σαν μειονέκτημα μπορούμε να εντοπίσουμε την πιθανότητα καθυστέρησης της διαδικασίας εξόφλησης του χρηματικού ποσού εξαιτίας αντιδικίας σε συνδυασμό με τις όποιες αναβολές λάβει η εκδίκαση.

4.2 Η δικαστική επίλυση των προβλημάτων

Αρχικά έχουμε την ποινική δίωξη που ασκείται στον εκδότη της επιταγής. Η έκδοση ακάλυπτης επιταγής αποτελεί ένα αδίκημα το οποίο επιφέρει φυλάκιση και χρηματική ποινή σε βάρος του δράστη. Η ποινική δίωξη δύναται να ασκηθεί μόνο μετά από έγκληση του

κομιστή της επιταγής που δεν πληρώθηκε. Ο κομιστής της επιταγής ειδοποιεί, στην περίπτωση της μη πληρωμής, τον οπισθογράφο και τον εκδότη. Μάλιστα ο κομιστής της επιταγής, μπορεί να απαλλαγεί από τη σύνταξη του διαμαρτυρικού εφόσον αναγραφεί σε αυτήν κάποια ρήτρα.

Όλοι οι υπόχρεοι από την επιταγή ευθύνονται αλληλέγγυα, έναντι του κομιστή της, που μπορεί να ζητήσει από αυτούς ότι και στη συναλλαγματική.

Στην περίπτωση που ο εκδότης της ακάλυπτης επιταγής εκδίδει κατ' επάγγελμα ακάλυπτες επιταγές τιμωρείται με φυλάκιση που μπορεί να φτάσει ακόμα και τα δέκα (10) χρόνια. Σε αυτή την περίπτωση μπορεί να αναφερόμαστε σε κάποιον σεσημασμένο εκδότη. Κατ' επάγγελμα τέλεση της έκδοσης ακάλυπτης επιταγής υπάρχει όταν ο δράστης έχει πρόθεση επανειλημμένης έκδοσης ακάλυπτων επιταγών.

Ο εκδότης της ακάλυπτης επιταγής κρίνεται από τον νόμο ως ιδιαίτερα επικίνδυνος. Ο χαρακτηρισμός αυτός αντανακλά την βαρύτητα του αδικήματος που διαπράχθηκε και λαμβάνοντας υπόψιν το χρόνο, τον τόπο, τις συνθήκες τέλεσης της αξιόποινης πράξης και τις αιτίες που τον οδήγησαν στην τέλεση του αδικήματος, κρίνεται και για την πιθανότητα διάπραξης παρόμοιων ποινικά κολάσιμων πράξεων και στο εγγύς μέλλον. Η τέλεση του αδικήματος της κατ' εξακολούθησης έκδοσης ακάλυπτων επιταγών από συγκεκριμένο πρόσωπο αποτελούν νομικά αόριστες έννοιες και υπάγονται στον έλεγχο του Αρείου Πάγου.

Σχετικά με το αξιόποινο της έκδοσης ακάλυπτης επιταγής και το πως μπορεί να εξαλειφθεί, η διαδικασία ορίζει ότι ο υπαίτιος οφείλει να αποζημιώσει πλήρως τον κομιστή της επιταγής και σε περίπτωση που αδυνατεί το δικαστήριο μπορεί να ορίσει την δέσμευση περιουσιακών του στοιχείων. Για να αποδειχθεί έμπρακτα το ότι έχει εξοφληθεί το ποσό της επιταγής μαζί με τους τόκους και τα συναφή έξοδα είναι το γεγονός ότι ο κατηγορούμενος μετά την εκδίκαση της υπόθεσής του από το Μονομελές Πλημμελειοδικείο προσκομίζει την επιταγή μαζί με την έγγραφη εξοφλητική απόδειξη (Κορδή-Αντωνοπούλου, 2007).

Τέλος, για τον οπισθογράφο της ακάλυπτης επιταγής δεν είναι δυνατή η ποινική αντιμετώπισή του με βάση το νόμο περί επιταγών αντίθετα όμως μπορεί να διωχθεί γιατί διέπραξε απάτη αν θεωρηθεί και αποδειχθεί ότι γνώριζε ότι η συγκεκριμένη επιταγή την οποία οπισθογράφησε δεν έχει αντίκρισμα σε χρήμα αλλά παρ' όλα αυτά την μεταβίβασε με απώτερο στόχο το οικονομικό όφελος.

Στην περίπτωση της αίτησης πτώχευσης κατά του υπόχρεου προς πληρωμή, ο εκδότης ή οπισθογράφος της επιταγής που υποχρεούται να την πληρώσει έχει ουσιαστικά μεταβιβάσει τα περιουσιακά στοιχεία που είχε στην κατοχή του, με σκοπό να αποφύγει τον επιτακτικό και άμεσο χαρακτήρα της αναγκαστικής εκτέλεσης της εντολής δέσμευσης στοιχείων εις βάρος του. Παράλληλα του δίνεται και η δυνατότητα μέσω των ανακοπών, αιτήσεων αναστολής και των προσωρινών διαταγών να 'παγώσει' όσο μπορεί την απαίτηση για ικανοποίηση των όσων αναγράφει η επιταγή προς τον νόμιμο κομιστή. Δίνεται η δυνατότητα και στον νόμιμο κομιστή της επιταγής να ζητήσει την πτώχευση του οφειλέτη και εκδότη της επιταγής με κατάλληλη αίτηση προς το αρμόδιο δικαστήριο.

Έτσι ο πιστωτής ζητά με αίτησή του που κοινοποιείται προς τον οφειλέτη μια μέρα νωρίτερα την πτώχευσή του η οποία και θα του προκαλέσει την άμεση στέρηση του δικαιώματος για άσκηση εμπορικού επαγγέλματος, ταυτόχρονα με την διαγραφή του από το Εμπορικό Επιμελητήριο, την στέρηση του δικαιώματος ψήφου και την εγγραφή στο μητρώο πτωχευσάντων που τηρείται στο αρμόδιο κατά τόπο Πρωτοδικείο προς αποτροπή των υπόλοιπων εμπόρων να έχουν οποιαδήποτε συνδιαλλαγή με τον πτωχευμένο. Σχετικά με την παρουσία του οφειλέτη, η διαδικασία ορίζει ότι μετά την κήρυξη της πτώχευσης ο οφειλέτης στερείται την διαχείριση και διευθέτηση των στοιχείων που υπάρχουν στο όνομά του και ταυτόχρονα το κατάστημα ή η εταιρία που κατέχει σφραγίζονται προκειμένου να γίνει απογραφή των στοιχείων που υπάρχουν. Τα στοιχεία που καταγράφονται έπειτα διαβιβάζονται στο δικαστήριο προκειμένου γίνει κατάσχεσή τους ώστε να αποδοθεί το χρηματικό ποσό στον οφειλέτη.

Τα αποτελέσματα αυτής της διαδικασίας τα οποία αναφέρθηκαν καθιστούν την αίτηση της πτώχευσης του πιστωτή ως ένα ιδιαίτερα σημαντικό μέσο στη διεκδίκηση των χρημάτων που δικαιούται ο νόμιμος κομιστής ακάλυπτης επιταγής από τον εκδότη ή οπισθογράφο που υποχρεούται την πληρωμή του αναγραφόμενου στην επιταγή χρηματικού ποσού.

4.3 Τι είναι το σύστημα Τειρεσίας

Η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ ιδρύθηκε από το σύνολο των τραπεζών της Ελλάδας και στηρίζει τη λειτουργία της στην αρχή του σεβασμού και της προστασίας των δικαιωμάτων του πολίτη,

καθώς και στην πιστή εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Ν. 2472/1997 για την "Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα", με τον οποίο ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη οι διατάξεις της οδηγίας 95/46/ΕΚ. Τα δεδομένα που είναι καταχωρημένα στο σύστημα της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ, αφορούν φυσικά πρόσωπα και έχουν προσωπικό χαρακτήρα. Δηλαδή για την επεξεργασία τους, ισχύουν οι διατάξεις του 2472/97. Οποσδήποτε, όμως, αυτά δεν υπάγονται στην κατηγορία των "ευαίσθητων δεδομένων", όπως ορίζονται από τον νόμο (Βαμβούκος, 2004).

Η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ έχει αναπτύξει και λειτουργεί το Σύστημα Αθέτησης Υποχρεώσεων (ΣΑΥ) & Σύστημα Δεδομένων Υποθηκών - Προσημειώσεων (ΣΥΠ), με γνώμονα πάντα το αίσθημα ευθύνης για το δημόσιο συμφέρον, το Σύστημα Συγκέντρωσης Χορηγήσεων, το Σύστημα Καταγγελθεισών Συμβάσεων Επιχειρήσεων (ΣΚΣΕ) και το Σύστημα Ταυτοτήτων/ Διαβατηρίων που έχουν απωλεσθεί ή κλαπεί (ΣΤΔ). Επιπλέον στοιχεία ΦΕΚ/ ΓΕΜ και εκχωρήσεις πιστοποιήσεων προκειμένου να εξασφαλίζεται η προστασία του ατόμου από την επεξεργασία των δεδομένων που περιεγράφηκαν. Η εταιρεία έχει γνωστοποιήσει στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα τον Κανονισμό Επεξεργασίας Δεδομένων (ΚΕΔ) του αρχείου της, μετά από έγκριση που έλαβε και μέσω τακτικών ανακοινώσεων στον τύπο ενημερώνει τους πολίτες. Από το 2014 με την ίδρυση του συστήματος ΤΣΕΚ (Τειρεσίας Σύστημα Ελέγχου Κινδύνων) που ανήκει στον Τειρεσία, ελέγχονται ορθότερα στοιχεία για πάνω από 500.000 επιχειρήσεις, νομικά πρόσωπα και ελεύθερους επαγγελματίες. Το συγκεκριμένο σύστημα προσπαθεί μέσω της εξέτασης στοιχείων να συμβάλλει σε ορθότερες επιχειρηματικές αποφάσεις ώστε να ενισχυθεί η οικονομική σταθερότητα και να αποφεύγονται φαινόμενα όπως αυτά της έκδοσης ακάλυπτων επιταγών (Τζωρτζη, 2019).

Η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ συμβάλλει:

Α) Στην προστασία του θεσμού της πίστης και την εξυγίανση οικονομικών συναλλαγών

Β) Στη μείωση των επισφαλειών και παράλληλα του κόστους δανεισμού

Γ) Στον περιορισμό της υπερχρέωσης μέσω της ορθής εκτίμησης της φερεγγυότητας και της πιστοληπτικής ικανότητας των συναλλασσόμενων

Δ) Στη μείωση τόσο της γραφειοκρατίας όσο και του κόστους για την έγκριση χορηγήσεων

Ε) Στην μείωση των εξαπατήσεων στις συναλλαγές που συνεπάγεται προστασία των πολιτών και αύξηση εμπιστοσύνης στην αγορά

Ζ) Στην προστασία των πολιτών που έχουν απολέσει σημαντικά προσωπικά έγγραφα (ταυτότητα, διαβατήριο) από πιθανές απάτες εναντίον τους

Η) Στην ενδυνάμωση της ασφάλειας των συναλλαγών και στην εμπέδωση του δικαιώματος της οικονομικής ελευθερίας.

4.4 Τα στατιστικά του Τειρεσία για το τρέχον έτος

Όσον αφορά το έτος 2020 σύμφωνα με τα μέχρι τώρα στοιχεία οι ακάλυπτες επιταγές για τον Απρίλιο σημείωσαν αύξηση ύψους 9,5 εκατομμυρίων ευρώ ή αλλιώς 685 τεμαχίων. Γενικά από τον Ιανουάριο μέχρι τον Απρίλιο η αξία των ακάλυπτων επιταγών και απλήρωτων συναλλαγματικών ανήλθε σε 49,9 εκατομμύρια ευρώ (Κουκάκης, 2020). Για να γίνει ωστόσο πιο κατανοητό το πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί μέχρι σήμερα για το τρέχον έτος θα παρατεθούν τα στοιχεία αναλυτικά στους πίνακες που ακολουθούν.

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΚΑΛΥΠΤΩΝ ΕΠΙΤΑΓΩΝ ΕΤΟΥΣ 2020

Επιταγές (Εισαγωγές)	Τεμάχια	Ποσά (σε ΕΥΡΩ)	Προοδευτικό Σύνολο Τεμαχίων	Προοδευτικό Σύνολο Ποσών (σε ΕΥΡΩ)
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	843	15.630.937	843	15.630.937
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	660	9.276.924	1503	24.907.861
ΜΑΡΤΙΟΣ	419	5.408.808	1.922	30.316.669
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	685	9.508.540	2.607	39.825.209
ΜΑΪΟΣ	264	2.364.357	2.871	42.189.566
ΙΟΥΝΙΟΣ	207	3.200.957	3.078	45.390.523
ΙΟΥΛΙΟΣ	245	2.534.707	3.323	47.925.230

Πηγή: tiresias.gr

Επιταγές	Μεταβολή Τεμαχίων	Μεταβολή Ποσών	Μεταβολή	Μεταβολή
----------	-------------------	----------------	----------	----------

(Εισαγωγές)	Τρεχ.Μήνα /Προηγ.Μήνα	Τρεχ.Μήνα /Προηγ.Μήνα	Τρεχ.Μήνα 2020/2019 Τεμαχίων	Τρεχ.Μήνα 2020/2019 Ποσών
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	19,74%	61,06%	23,43%	51,59%
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	-21,71%	-40,65%	-1,20%	4,74%
ΜΑΡΤΙΟΣ	-36,52%	-41,70%	-49,03%	-46,18%
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	63,48%	75,80%	-4,06%	9,66%
ΜΑΪΟΣ	-61,46%	-75,13%	-65,35%	-75,68%
ΙΟΥΝΙΟΣ	-21,59%	35,38%	-65,44%	-50,29%
ΙΟΥΛΙΟΣ	18,36%	-20,81%	-57,09%	-57,93%

Πηγή: tiresias.gr

ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΑΠΛΗΡΩΤΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΩΝ ΕΤΟΥΣ 2020

Συναλλαγματικές (Εισαγωγές)	Τεμάχια	Ποσά(σε ΕΥΡΩ)	Προοδευτικό Σύνολο Τεμαχίων	Προοδευτικό Σύνολο Ποσών (σε ΕΥΡΩ)
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	1.460	2.393.911	1.460	2.393.911
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	1.214	2.803.381	2.674	5.197.292
ΜΑΡΤΙΟΣ	1.135	2.436.835	3.809	7.634.127
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	2.228	2.511.100	6.037	10.145.227
ΜΑΪΟΣ	2.114	2.688.588	8.151	12.833.815
ΙΟΥΝΙΟΣ	1.345	1.714.051	9.496	14.547.866
ΙΟΥΛΙΟΣ	1.488	1.858.314	10.984	16.406.180

Πηγή: tiresias.gr

Από τους πίνακες προκύπτει ότι τα τεμάχια των ακάλυπτων επιταγών εμφανίζουν σημαντική μείωση το τελευταίο τρίμηνο του 2020. Ειδικότερα τον μήνα Ιούνιο εκδόθηκαν 207

ακάλυπτες επιταγές, 636 λιγότερες από όσες εκδόθηκαν τον Ιανουάριο. Θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι η υγειονομική κρίση που επέφερε η πανδημία του κορονοϊού και τα μέτρα που πάρθηκαν από την κυβέρνηση για απαγόρευση της κυκλοφορίας, μαζί με την εξ'αποστάσεως εργασία συνέβαλλαν στο να μην εκδίδεται μεγάλος αριθμός ακάλυπτων επιταγών. Όμως αυτή η θεώρηση έχει δυο αναγνώσεις. Η μια είναι ότι η υπολειτουργία πολλών επιχειρήσεων και το 'πάγωμα' της αγοράς έφεραν αυτό το αποτέλεσμα, η άλλη είναι ότι πολλές επιχειρήσεις διαβλέποντας μια νέα κρίση στην αγορά ήταν πιο επιφυλακτικές στην αποδοχή επιταγών. Το ποσό των ακάλυπτων επιταγών στις αρχές του έτους διαμορφώθηκε περίπου στα 15,6 εκατομμύρια ευρώ, φτάνοντας όμως έξι μήνες μετά το ποσό που καταγράφεται ανέρχεται στα 48 περίπου εκατομμύρια. Η μεγάλη του αύξηση οφείλεται στους μήνες Φεβρουάριο και Απρίλιο όπου τα ποσά αθροιστικά άγγιξαν τα 19 εκατομμύρια. Ωστόσο ακολουθώντας την τάση μείωσης του αριθμού των ακάλυπτων επιταγών τα ανεξόφλητα ποσά σημείωσαν μικρή αύξηση τους μήνες Μάιο, Ιούνιο και Ιούλιο. Αξίζει να σημειώσουμε ότι οι συγκεκριμένοι μήνες πρόσθεσαν ένα χρέος της τάξης των 8 εκατομμυρίων, την στιγμή που το προηγούμενο τετράμηνο του έτους το ποσό είχε φτάσει στα 40 εκατομμύρια ευρώ. Το συμπέρασμα που προκύπτει από το πως διαμορφώθηκαν τα στατιστικά που παραθέσαμε στους πίνακες είναι ότι η υγειονομική κρίση που ξέσπασε απροσδόκητα όχι μόνο σε εθνικό, αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο ίσως δημιουργήσει μια ευκαιρία για την μείωση της έκδοσης ακάλυπτων επιταγών. Πολλές επιχειρήσεις πλέον έχουν γίνει πιο επιφυλακτικές απέναντι στις επιταγές, όχι όμως λόγω μη εκπλήρωσής του, αλλά λόγω των απροσδόκητων κρίσεων που ξεσπάνε και θέλοντας να είναι καλυμμένες προτιμάνε άλλους τρόπους πληρωμής όπως τα μετρητά ή τις τραπεζικές μεταφορές. Επιπρόσθετα οι τράπεζες περιόρισαν τον αριθμό των επιταγών στο διάστημα Απριλίου-Μαΐου λόγω ως ακόλουθο των περιοριστικών μέτρων της κυβέρνησης. Για να γίνει ακόμα πιο σαφές αυτό αξίζει να τονίσουμε ότι το αντίστοιχο οφειλόμενο ποσό από ακάλυπτες επιταγές τον Ιούλιο του 2017 είχε διαμορφωθεί στα 108 εκατομμύρια ευρώ.

4.5 Παρουσίαση δικαστικών αποφάσεων για ακάλυπτες επιταγές

Η έκδοση ακάλυπτων επιταγών όπως αναφέραμε σε προηγούμενο κεφάλαιο αποτελεί ένα ποινικά κολάσιμο αδίκημα. Για να γίνει πιο κατανοητός ο τρόπος με τον οποίον τα

δικαστήρια αποφασίζουν και επικυρώνουν ποινές θα παραθέσουμε πραγματικά περιστατικά και το σκεπτικό του δικαστηρίου. Επιπρόσθετα θα δούμε τις νομικές διατάξεις που εφαρμόστηκαν και το πως τελικά το δικαστήριο έλυσε το πρόβλημα με την απόφαση που πήρε. Για τον σκοπό αυτό θα μας βοηθήσουν οι παρακάτω πίνακες που θα περιέχουν τον κατάλληλο σχολιασμό.

I. Αριθμός απόφασης και δικαστήριο	II. Πραγματικό Μέρος	III. Νομικό Μέρος	IV. Κρίση του Δικαστηρίου
561/2017 Δικαστήριο του Αρείου Πάγου	Υποβολή εκπρόθεσμης έγκλησης για μία εκ των ακάλυπτων επιταγών, αφού εμφανίστηκε εμπροθέσμως στις 31/7/2009 και η έγκληση ασκήθηκε στις 4/11/2009. Αναίρει εν μέρει την υπ' αριθμ. 29.122/2015 απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών για υπέρβαση εξουσίας ως προς την καταδικαστική διάταξη για την έκδοση της μιας εκ των πολλών ακάλυπτων επιταγών, λόγω εκπρόθεσμης υποβολής εγκλήσεως.	Ν. 5960/1933 όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 1 του 1325/1972 νόμος περί επιταγής που αναφέρει ποινή φυλακίσεως για τον παραβάτη και αποζημίωση του κομιστή.	Αναίρεσε την προηγούμενη απόφαση ως προς την καταδικαστική της διάταξη για την επί μέρους πράξη της εκδόσεως της ακάλυπτης επιταγής. Επιπλέον απέρριψε την αίτηση του κατηγορούμενου για απόρριψη της προηγούμενης απόφασης και παρέπεμψε την υπόθεση για νέα συζήτηση στο ίδιο δικαστήριο με άλλους δικαστές από εκείνους που εκδίκασαν την προηγούμενη απόφαση.

I. Αριθμός απόφασης και δικαστήριο	II. Πραγματικό Μέρος	III. Νομικό Μέρος	IV. Κρίση του Δικαστηρίου

<p>280/2019 Δικαστήριο του Αρείου Πάγου</p>	<p>Αιτίαση περί απαράδεκτης ποινικής δίωξης, λόγω εκπρόθεσμης εγκλήσεως. Απορριπτέα αιτίαση, διότι έγινε μεταβολή της ημερομηνίας εκδόσεως της επιταγής διά της τοποθετήσεως του «1», με αποτέλεσμα η ημερομηνία να τροποποιηθεί από 28/2/2010 στις 28/12/2010, εν γνώσει και με τη συναίνεση των μερών και, ως εκ τούτου, η έγκληση υποβλήθηκε εμπροθέσμως. Αίτημα διενέργειας γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης. Αιτιολογημένη απόρριψη του αιτήματος, καίτοι είχε υποβληθεί αορίστως, αφού δεν προσδιοριζόταν το αντικείμενο της πραγματογνωμοσύνης, δηλαδή για ποιο θέμα θα αποφαινόταν ο γραφολόγος, ούτε τους λόγους που θα καθιστούσαν αναγκαία την πραγματογνωμοσύνη, ενόψει και της παραδοχής του κατηγορουμένου ότι οι ένδικες επιταγές έφεραν την υπογραφή του κατηγορουμένου στη θέση του εκδότη και της μη αμφισβήτησης εκ μέρους του της συμφωνίας περί μεταβολής του χρόνου εκδόσεως.</p>	<p>N. 5960/1933 που αντικαταστάθηκε με το άρθρ. 15 παρ. 3 του Ν. 3472/2006 και αναφέρει ότι η ποινική δίωξη ασκείται με έγκληση του κομιστή της επιταγής.</p>	<p>Το δικαστήριο αποφάσισε την πληρωμή των εξόδων δίκης (750 ευρώ) από τον κατηγορούμενο και την απόρριψη της αίτησης αναίρεσης που υπέβαλλε λόγω έλλειψης ειδικής και εμπειριστατωμένης αιτιολογίας.</p>
---	--	---	---

<p>I. Αριθμός απόφασης και δικαστήριο</p>	<p>II. Πραγματικό Μέρος</p>	<p>III. Νομικό Μέρος</p>	<p>IV. Κρίση του Δικαστηρίου</p>
---	-----------------------------	--------------------------	----------------------------------

<p>50/2020 Δικαστήριο του Αρείου Πάγου</p>	<p>Ενεχυρική οπισθογράφιση καταπιστευτικής επιταγής, η πληρωμή της οποίας τελούσε υπό την αίρεση της αποπεράτωσης συμφωνηθέντος έργου, το οποίο δεν εκτελέστηκε. Δεν αποδείχθηκε γνώση της ενεχυρούχου τράπεζας ως προς την ύπαρξη της αίρεσης.</p>	<p>Ν.5960/1933 άρθρο 22 περί επιταγής Ν.5325/1932 άρθρο 17 περί συναλλαγματικής και γραμματίου εις διαταγήν Οι δυο ταυτόσημοι νόμοι αναφέρουν ότι τα πρόσωπα, που ενάγονται από την επιταγή, μπορούν να αντιτάξουν κατά του κομιστή τις ενστάσεις, οι οποίες στηρίζονται στις προσωπικές σχέσεις μεταξύ αυτών και του εκδότη ή των προηγούμενων κομιστών της επιταγής, μόνο εάν ο κομιστής κατά το χρόνο κτήσης της επιταγής ενήργησε εν γνώσει προς βλάβη του οφειλέτη.</p>	<p>Απέρριψε την αίτηση του κατηγορούμενου. Διέταξε την εισαγωγή των κατασχεμένων στοιχείων του οφειλέτη στο δημόσιο ταμείο προς πληρωμή ανεξόφλητων λογαριασμών του δημοσίου και τέλος την πληρωμή όλων των δικαστικών εξόδων από τον κατηγορούμενο ύψους 2.700 ευρώ.</p>
--	---	--	---

Στόχος της πτυχιακής εργασίας αποτέλεσε η κατανόηση του προβλήματος των ακάλυπτων επιταγών στην Ελλάδα. Η ακάλυπτη επιταγή αποτελεί ένα αξιόγραφο το οποίο δεν βρίσκει αντίκρισμα στον τραπεζικό λογαριασμό του εκδότη ώστε να πληρωθεί στον παραλήπτη. Αυτό το φαινόμενο προκαλεί ένα ντόμινο αλυσιδωτών αντιδράσεων τόσο σε οικονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Μπορεί να εξωθήσει επιχειρήσεις στο να κλείσουν οριστικά, να συμβάλλει στην αύξηση της ανεργίας, να πλήξει το επίπεδο διαβίωσης πολλών νοικοκυριών, να επιφέρει μεγάλο φόρτο εργασίας στα δικαστήρια και γενικότερα να κλονίσει την εμπιστοσύνη προς την οικονομία. Οι επιταγές μπορεί να ξεκίνησαν ως ένα ευέλικτο μέσο για την αντικατάσταση ανταλλαγής μεγάλων χρηματικών ποσών, ωστόσο στην πορεία των ετών αρκετοί τις χρησιμοποίησαν με τρόπο που υπερέβαινε τα όρια του νόμου. Οι ακάλυπτες επιταγές χρησιμοποιούνται με δόλο προκειμένου επιχειρήσεις ή νομικά πρόσωπα να πετύχουν τον στόχο τους χωρίς να υποχρεωθούν να πληρώσουν κάποιο χρηματικό τίμημα. Μάλιστα οι συνέπειες του νόμου πολλές φορές δεν φαίνεται να αποθαρρύνουν τέτοιες συμπεριφορές. Το πρόβλημα αυτό οφείλει να περιοριστεί από το κράτος το οποίο με τα μέτρα που έχει πάρει ως τώρα δεν φαίνεται να έχει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Ωστόσο εδώ μπορούμε να πούμε ότι η παγκόσμια υγειονομική κρίση που έχει αντίκτυπο και στην χώρα μας φαίνεται να συμβάλλει στην μείωση της εμφάνισης ακάλυπτων επιταγών, κάτι στο οποίο μπορεί να στηριχθεί η κυβέρνηση ώστε με τα κατάλληλα μέτρα να περιορίσει σε ικανοποιητικό βαθμό το φαινόμενο. Σε αυτό μπορούν να συμβάλλουν οι υπηρεσίες του συστήματος Τειρεσίας που συγκεντρώνουν στοιχεία από πολλές επιχειρήσεις ώστε να γίνεται γνωστό το πόσο φερέγγυες είναι. Θα πρέπει να σημειωθεί σύμφωνα με τα στοιχεία της Τειρεσίας Α.Ε. τα τελευταία χρόνια τα ποσοστά των ακάλυπτων επιταγών είχαν αυξητική τάση, ειδικά μετά το ξέσπασμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2009. Όπως όμως φάνηκε από την παράθεση των στοιχείων για τους πρώτους επτά μήνες του 2020 οι ακάλυπτες επιταγές φαίνεται να έχουν μειούμενο ρυθμό. Με μια σύγκριση μεταξύ των στοιχείων για το 2017 και για το 2020 είδαμε σημαντική διαφορά στον αριθμό των ακάλυπτων επιταγών, αλλά και τον ανεξόφλητων ποσών που συγκεντρώνουν. Τέλος η πρωτοτυπία της παρούσας εργασίας αφορά την παράθεση στοιχείων από πραγματικές δίκες για το αδίκημα των ακάλυπτων επιταγών. Μέσα από την εξέταση αυτών των στοιχείων γίνεται κατανοητό ότι μια τέτοια πράξη τιμωρείται από τον νόμο ακόμα και αν η εκδίκασή της απαιτεί το πέρασμα ενός μεγάλου χρονικού διαστήματος. Ακόμα και σε περιπτώσεις έφεσης όπως είδαμε ο κατηγορούμενος δεν δικαιώνεται για ένα τέτοιο αδίκημα.

Βιβλιογραφικές πηγές

Ελληνική

- Αγαλλοπούλου Π., (2016), Βασικές έννοιες αστικού δικαίου, Εκδόσεις Σάκκουλα

- Αθανάσας Α., Αθανάσας Ι., Αθανάσα Χ., (2012), Επιταγή: Πλήρης και αναλυτική κατ' άρθρον ερμηνεία, Εκδόσεις Θέμις
- Αθανάσας Α., (2011), Διαταγή πληρωμής για χρηματικές απαιτήσεις, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Αργυρός Γ., (2017), Εμπορικό Δίκαιο: βασικές έννοιες, Εκδόσεις Μπένου
- Βαμβούκος Θ., (2004), Τραπεζικά πληροφοριακά συστήματα. Μελέτη περίπτωσης του Globus, ΤΕΙ Μεσολογγίου
- Βοντίτσου Α., Ζακοπούλου Λ., (2003), Η λειτουργία των αξιογράφων, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των συναλλασσόμενων καθώς και η διαφορετική οικονομική αποστολή που επιτελούν, ΤΕΙ Ηπείρου
- Γιαννοπούλου Ε., (1996), Δίκαιο αξιογράφων, Νομική βιβλιοθήκη
- Καχριμάνης Ι., (2001), Ακάλυπτη επιταγή: Από τη βεβαίωση μη πληρωμής ως την είσπραξη, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Κιάντου-Παμπούκη Α., (2013), Δίκαιο Αξιογράφων, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Κορδή-Αντωνοπούλου Μ., (2007), Η ευθύνη του οπισθογράφου στη συναλλαγματική και στην επιταγή, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Μαργαρίτης Λ., Δημήτραινας Γ., (2001), Ακάλυπτη επιταγή, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Μάρκου Ι., (2012), Δίκαιο επιταγής, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Μάρκου Π.Ι., (2011), Δίκαιο συναλλαγματικής, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Μάζης Π., (2003), Ζητήματα από το δίκαιο της επιταγής, Εκδόσεις Σάκκουλα
- Μακρή Β., (2010), Ακάλυπτες επιταγές, ΤΕΙ Κρήτης
- Μπετιχαβά Ζ., (2000), Η επιταγή και οι εμπορικές λειτουργίες της, ΤΕΙ Καβάλας
- Νούλας Α., (2019), Χρήμα και τράπεζες, Εκδόσεις Τζιόλα
- Σπανοπούλου Μ., (2016), Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα πριν και μετά την κρίση, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
- Σπυριδάκης Ι., (2018), Αναγκαστική εκτέλεση, Εκδόσεις Σάκκουλα

- Συλλογικό, (2013), Όλα για τις επιταγές, Astbooks
- Τσιάμη Α., (2012), Ζητήματα από την έκδοση ακάλυπτης μεταχρονολογημένης επιταγής, ΑΠΘ
- Τσίρου Σ., (2007), Πιστωτική Κάρτα, Νομική Βιβλιοθήκη
- Τριανταφυλλάκης Δ.Γ., (2008), Εισαγωγή στο δίκαιο των αξιόγραφων, Νομική Βιβλιοθήκη
- Ρόκας Κ.Ν., (2019), Αξιόγραφα (3^η έκδοση), Νομική Βιβλιοθήκη
- Χαμηλοθώρης Ι., Κλουκίνας Θ., Κλουκίνας Χ., (2005), Δίκαιο αναγκαστικής εκτέλεσης – πλειστηριασμός, Νομική Βιβλιοθήκη

Ξένη

- Nicholson W., Snyder C., (2018), Μικροοικονομική θεωρία 3^η έκδοση, Εκδόσεις Κριτική

Άρθρα

- Δαλιάνης Γ., (2020), Το διαχρονικό πρόβλημα με τις επιταγές ξανά στην επιφάνεια, [naftemporiki.gr](https://m.naftemporiki.gr), Διαθέσιμο στο σύνδεσμο: <https://m.naftemporiki.gr/story/1593838/to-diachroniko-problima-me-tis-epitages-ksana-stin-epifanea>
- Κουκάκης Θ., (2020), Βραδυφλεγής βόμβα οι ακάλυπτες επιταγές – Τι δείχνουν τα στοιχεία του Τειρεσία, [insider.gr](https://www.insider.gr). Διαθέσιμο στο σύνδεσμο: <https://www.insider.gr/eidiseis/oikonomia/137007/bradyflegis-bomba-oi-akalyptes-epitages-ti-deihnoyn-ta-stoiheia-toy>
- Τα Νέα, (2020), Κομισιόν : Στα 750 δισ. το Ταμείο Ανάκαμψης - 32 δισ. ευρώ στην Ελλάδα, Διαθέσιμο στο σύνδεσμο: <https://www.tanea.gr/2020/05/27/economy/komision-sta-750-dis-to-tameio-anakampsis-32-dis-eyro-stin-ellada/>
- Τζώρτζη Ε., (2019), Εμπλουτίζεται και μεγαλώνει το «ΤΣΕΚ» του Τειρεσία, Η Καθημερινή, Διαθέσιμο στο σύνδεσμο: <https://www.kathimerini.gr/economy/local/1052151/employtizetai-kai-megalonei-to-tsek-toy-teiresia/>

•Τσίγλης Χ.Η., (2020), Ποιά είναι τα περιουσιακά στοιχεία που δεν μπορούν να κατασχεθούν, notospres.gr, Διαθέσιμο στο σύνδεσμο: <https://notospres.gr/article.php?id=26685>